

Sreda, 10. jul 2002.
Svedok K-25
Svedok Šihrete Beriša (Shyhrete Berisha)
Svedok Džon Krosland (John Crosland)
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.03 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Uzimajući u obzir činjenicu da ste na Kosovu u relativno kratkom vremenskom periodu bili šest puta, pretpostavljam da ste dobro upoznati sa tamošnjom situacijom, te imam za vas jedno konkretno pitanje. Da li je lokalno stanovništvo, prema vašem saznanju, često kopalo rovove za OVK (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves)?

SVEDOK-25 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da su na to bili primorani, nešto kao prinudni rad?

SVEDOK-25 – ODGOVOR: Ne mogu to da vam kažem, ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste o tome razgovarali sa albanskim seljanima?

SVEDOK-25 – ODGOVOR: Da, nekada...

SUDIJA MEJ: Ne čujemo prevod.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste o tome razgovarali...

prevodioci: Da li čujete sada?

SUDIJA MEJ: Da, u redu je. Nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste o tome razgovarali sa meštanima, Albancima?

SVEDOK-25 – ODGOVOR: Da, nekada su samoinicijativno kopali rovove...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su vam poznate priče da se u Maloj Kruši (Krushe e Vogel), to je taj deo gde ste vi boravili u to kritično vreme, nalazilo preko sto ljudi? Vi ste bili tamo, da li ste išta čuli ili videli šta bi ukazivalo na neki zločin da je tamo izvršen?

SVEDOK-25 – ODGOVOR: Ne. Nikada nisam ni čuo ni video da je sto ljudi ubijeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je bilo ikakve paljbe koja je mogla da bude povezana sa takvim događajem?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Nikada nisam čuo za pucnjavu tog intenziteta u kojoj bi moglo da pogine toliko ljudi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, pošto ste vi bili pripadnik Posebnih jedinica policije, mnogo puta ste bili tamo i dugo ste u policiji, iako ste mlad čovek, da li možete da zamislite da naša policija vodi nekakve građane, uzme da ih strelja? Možete li da zamislite da to radi neki najgori policajac u našoj policiji?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne mogu to da zamislim.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, nije važno šta ovaj svedok može da zamisli, ili šta vi možete da zamislite, ovo čime se mi ovde bavimo su dokazi. Prema tome, takva vrsta pitanja su sasvim nevažna. Idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Kad bismo mi radili sa činjenicama, onda se ovo ništa ne bi događalo. Vi mi niste dozvolili da citiram Volebeku (Knut Vollebaek) Klintonov (Bill Clinton) govor, gde Klinton bezočno laže o tome kako su na kolenima deca i žene u Račku (Recak)streljani.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, čuli ste šta smo rekli. Postoje granice onoga onoga što je relevantno. Takva vrsta pitanja o tome šta bi ovaj svedok mogao da zamisli je potpuno irelevantna. Uopšte nije važno šta on može da zamisli. Činjenice i dokazi su ono čime se mi ovde bavimo, pogotovu dokazi. Idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, vi biste se sigurno setili da ste bilo šta slično videli, čuli neku pucnjavu takve vrste?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Naravno da bih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste videli spaljene kuće u Maloj Kruši?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Da, možda dve ili tri. Ne znam tačan broj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jesu li to bili neki požari većih razmera?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne, nije bilo većih razmera.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi kažete niste videli kako su one zapaljene. Da li uopšte pretpostavljate ko je mogao zapaliti te kuće?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A odgovorite mi precizno, da li je naša policija, na primer vaša jedinica, palila nečije kuće?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da li ste imali prilike da razgovarate s kolegama o tim događajima, da li imate saznanja

o tome da su vaše kolege bilo šta čule o tome šta se govorilo o operaciji u Velikoj Kruši (Krushe e Madhe) i ubistvu tih civila i paljevinama i tako dalje?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne. Niko ništa ne zna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada ste tačno bili tamo?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Od 25. do 27. ili 28. marta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovaj događaj je bio 26. marta, znači vi ste bili u kritično vreme tamo na licu mesta?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Iz ove vaše pisane izjave ja sam shvatio da ste za taj događaj vi prvi put saznali od istražitelja Tribunala kad su sa vama razgovarali. Je li tako?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Da, prvi put sam čuo za tako nešto na televiziji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad ste čuli tu vest preko televizije, a bili ste tamo, šta ste zaključili?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Nisam verovao. Razgovarao sam kasnije sa mojim kolegama i niko ništa o tome nije mogao da mi kaže. Niko ništa nije znao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste učestvovali u operacijama, bili ste u Maloj Kruši, niste videli ta vozila koja dolaze u Malu Krušu. Ne znate ko bi mogao to da uradi i po vašem svedočenju policija to nije mogla da uradi. Je li tako?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Iz naše čete, ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se tu radilo, kad su sahranjivali neke od tih ljudi, o pripadnicima OVK koji su poginuli u borbi s našim snagama, koje su oni posle...

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ovo je zaista van iskaza ovog svedoka, radi se o čistoj spekulaciji.

SUDIJA MEJ: Ali on je bio tamo. Da li znate ko je bio sahranjen? Prvo, recite nam, da li znate da je iko tamo sahranjen, gospodine K-25?

SVEDOK K-25: Prvi put čujem za to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta znate o priči o navodnom stavljanju eksplozivnih naprava sa ručnim bombama u Maloj Kruši?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: O tome ne znam ništa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dok ste bili na položajima oko Male Kruše, da li je sa vaših položaja bilo nekakve artiljerijske paljbe iz tenkova i topova i tako dalje?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta ste vi koristili u PJP, osim streljačkog naoružanja i ručnih "zolja" i to što spada u pešadijsko naoružanje, da li ste imalo još kakvo teže naoružanje?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne, bar naša četa nije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Imate li bilo kakvo saznanje o uklanjanju ili sahranjivanju poginulih u Maloj Kruši?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Prvi put sam za to čuo ovde.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dok ste bili na Kosovu, da li ste vi, ili vaše kolege, čuli za takav događaj?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Juče ste objašnjavali, u ispitivanju pre podne, kako su stavljane trake, koliko sam ja razumeo, imali ste šifre za svaki dan koju boju da stavite da bi onemogućili da OVK u uniformama policije priđe bliže i napravi neku prljavštinu. Da li vi imate kakva saznanja o tome da je OVK koristio, odnosno zloupotrebjavao uniforme naše policije za vršenje krivičnih dela?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Da. Znam za jedan incident iz 1998. godine kada su bili obučeni u naše uniforme i zvali naše kolege koji su stajali na drumu. Kao rezultat toga, ljudi su bili ranjeni od strane OVK

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde su pominjani nekakvi opštinski krizni štabovi i tako dalje. Da li ste vi imali neko saznanje u vezi s tim i da li vam je poznato za štabove u opštinama, da su bili da bi obezbeđivali građane, da bi rešavali njihove probleme u krizi i tako dalje?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Juče ste objasnili na pitanje druge strane šta je bio zadatak lokalnih rezervista i ja sam zapisao šta ste rekli. Odgovorili ste "štitili su sami sebe". Da li to znači da tamo nije bilo dovoljno policije da zaštiti civile, da su rezervisti štitili svoje kuće, odnosno štitili svoje naselje?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Da, to je tačno zato što je potreba da se oni zaštite zaista postojala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Po vašem saznanju, da li su imali bilo kakvih drugih zadataka osim da štite sami sebe, odnosno da štite svoje naselje?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne, koliko ja znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde u glavnom ispitivanju, bilo je reči o jednom događaju koji sam zapisao, o pljačkanju izbeglica. Naime, tri osobe, ispričali ste, pokušale su da opljačkaju izbeglice, vi ste ih oterali. Objasnite mi šta se to dogodilo. Kad se dogodilo? Ko su bili ti ljudi? Da li ste uopšte mogli da ustanovite bilo šta u vezi sa tim? Opišite mi, molim vas, taj događaj.

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne mogu da kažem tačan datum, ali bilo je to tokom našeg boravka u Maloj Kruši. Tri policajca, pretpostavljam da su bili policajci jer su imali plave kamuflažne uniforme i maske na licu, pokušali su da opljačkaju izbeglice Komandir naše čete je stao ispred njih i pokušao da ih spreči u tome. Međutim,

oni su uperili svoje oružje na njega pa smo mi morali da se približimo da bi mu pružili podršku. Nekako smo uspjeli da ih oteramo i oni su se povukli. Ušli su u svoja civilna vozila i odvezli se dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Civilna vozila?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tri osobe, a što ih niste uhapsili?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Bili su uniformisani. Koristili su civilna vozila, ali u to vreme to je bilo normalno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Policajac, kad ga uhvatite u vršenju krivičnog dela, takođe mora da bude uhapšen.

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Plašili smo se da će da otvore vatru na nas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jesu li uspjeli da opljačkaju nekoga?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste još gde imali iskustvo da primetite da ti lešinari što idu oko izbeglica, da nešto kao i svi lešinari učare? Da li ste još negde imali tu pojavu?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne. Ovo je bio jedini slučaj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Juče je nešto gospodin Najs govorio u vezi sa muškarcima, ženama i decom koji su bili na železničkoj stanici Mala Kruša, da oni inače ne bi dobili vodu tamo, da vi niste intervenisali, nešto u tom smislu. Objasnite mi, molim vas, da li je neko tim izbeglicama uskraćivao vodu, hranu, medicinsku pomoć ili bilo šta drugo i šta je uopšte bio taj problem sa njihovim snabdevanjem vodom? Je li neko branio da koriste vodu ili šta?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Govorio sam juče o nečemu što nije bilo uobičajeno. Za njih je bilo normalno da imaju sve što im treba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste vi bili tamo na toj stanici, je li policija prisiljavala te ljude da budu na toj stanici ili ih prisiljavala da se ukrcavaju u vozove da odlaze, ili su to ljudi koji su dolazili i želeli da napuste to područje zbog dejstava koja su vršena?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Njima je objašnjeno da će biti organizovan transport sa železničke stanice i tako su tamo stajali i čekali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste videli na toj železničkoj stanici da policija bilo koja, hajde da kažemo i lokalna ili bilo koja, maltretira te građane, da tuče nekoga?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: U jednom momentu na železničkoj stanici je bilo preko 500 izbeglica. Niko ih nije čuvao, bili su potpuno sami. Jedan policajac je bio na putu i obezbeđivao decu dok su prelazila ulicu da uzmu vodu. Nije bilo drugih policajaca osim nekolicine na drumu. Ljudi su bili sami na železničkoj stanici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jedan policajac je stajao na putu da obezbedi da deca prelaze, da uzimaju vodu, da ne bi nešto naišlo i ugrozilo ih. Je li tako?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Juče ste rekli nešto što meni nije bilo jasno, govorili ste da su tu bile mnoge izbeglice, ali zapisao sam. "Niko nije došao iz Velike Kruše i Male Kruše već iz pravca sela Celine (Celine)". Jesu to bile izbeglice odatle ili su to bile izbeglice iz Velike i Male Kruše?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Nijedna izbeglica nije došla iz pravca sela Velike i Male Kruše, sve izbeglice koje su došle došle su iz pravca Celine. Ne znam iz kojih su sela, ali tvrdim da su odatle došli, a ne iz Kruša.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se često govori da su policajci, misli se na našu policiju, oduzimali novac, dragocenosti, satove, prstenje i tako dalje, da je policija vršila mnoge zločine, pljačke, ubistva, silovanja. Da li išta znate o tome?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne znam ništa. Znam samo za incident u koji smo mi bili uključeni, ali to je sve što znam. Bar se ništa nije dogodilo šta bi uključilo ljude sa kojima sam ja bio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, recite mi samo, koliko sam ja shvatio, vi ste završili fakultet. Je li tako?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Govorili ste u pismenom delu vaše izjave da je komandant svih ovih jedinica bio general Obrad Stevanović, a komandant jedinica svih na Kosovu, general Sreten Lukić. Da li ste vi ikad, bilo iz jedne ili druge te, kako bih rekao, centrale, bilo od komandanta Posebnih jedinica policije generala Stevanovića ili Sretena Lukića, dobili bilo kakav zadatak koji bi se kosio sa zakonom ili koji bi predstavljao kršenje pravila službe koje vi imate u policiji?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Uključujući bilo kakvu diskriminaciju u pogledu postupanja prema stanovništvu na Kosovu?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne, nikad.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Nemam više pitanja.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Nemam pitanja, časní Sude.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine, recite nam, u vreme ovih događaja, vi ste bili vodnik, ako se ne varam?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Vodnik prve klase, ako ste na to mislili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jeste li vi tada primali naređenja direktno od generala?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Postavljeno vam je pitanje o tome šta su možda drugi policajci mogli da učine ili učinili za vreme incidenta koji ste vi opisali. Vi ste, ako se ne varam, bili na putu kod raskršća. Da li je to tačno?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na putu je, kao što ste nam rekli, bilo tenkova, bilo je drugih naoružanih policajaca i drugih grupa, koje su takođe bile naoružane. Da li je to tačno?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Put su, s vremena na vreme, koristile i izbeglice i oni su svi išli u jednom smeru. Da li je to tačno?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste i vi sami ikada ušli u kuće u Velikoj i Maloj Kruši u vreme dok su ljudi napuštali te kuće?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Drugim rečima, da li ste vi ikada bili u situaciji da čujete šta im je rečeno ili učinjeno u trenutku kad su napuštali svoje kuće?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne, ali niko iz moje čete nikada nije ulazio u sela, jer to nisu bila naša naređenja. Mi smo držali linije blokade.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Policija o kojoj su vam postavljana pitanja veoma uopšteno, da li se sastojala od više različitih komponenti koje su došle iz više različitih mesta?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne razumem pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako je u samim selima bilo policije ili drugih naoružanih grupa, da li su onda oni bili iz neke jedinice koja nije vaša?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: U selima nije bilo nikoga, a duž puta bila je VJ, naša četa i lokalna policija, ali u selima nije bilo nijednog policajca.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To znači koliko je vama poznato?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Otvarana je vatra na nas, a sigurno na nas nisu pucali policajci.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, ako pogledamo kartu koju ste nam pokazali, a koja se sad nalazi na grafoskopu, recite da li je tačno da vidimo je ovo područje o kome govorimo u potpunosti opkoljeno sa tri strane ili vojnim ili policijskim snagama? Da li je to tačno?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Da, jeste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I kao što ste nam objasnili, vi nikada niste bili prisutni u nekoj kući kad je stanovnik te kuće napustio kuću ili kada mu je rečeno ili savetovano da napusti kuću?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ne, nikad.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Čuli smo nešto o "zolji". Podsetite nas kakvo je "zolja" tačno oružje.

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ručni raketni bacač.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ima neki mehanizam navođenja koji pomaže u pronalaženju cilja?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Nema.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je iz takvog oružja pucano, koliko je vama poznato, tokom operacija na mostu kod Male Kruše?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Da, samo jednom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I tada, kad je pucano iz tog oružja, da li je, koliko je vama poznato, bilo ljudi na mostu u Maloj Kruši?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Na mostu ne. Ispod mosta je bilo aktivnosti uperenih protiv nas i nismo mogli da ih odbijemo našim ručnim raketnim bacačem. Posle te jedne paljbe na njih, prestale su sve aktivnosti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je moguće da se tumači da je došlo do žrtava na mostu zbog toga što je iskorišćen ručni bacač?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Na mostu ne. Samo da ponovim. Ispod mosta se sve dešavalo. Niko nije mogao da kaže da li je bilo žrtava ili ne, sve što mogu da kažem je da nije bilo vatre iz tog smera. Ali, to je samo moja procena.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pitali su vas za zločine koje je počinila policija. Koliko je vama poznato, da je tih šest ljudi ili te tri osobe koje ste vi videli da su odvedene i koje više nikada niste videli, ako su oni ubijeni, da li mislite da je to nešto za šta neko treba da odgovara?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala vam. Optuženi vam je postavio dosta detaljno pitanje u vezi sa izrazom "čišćenje". Možete li da nam kažete kad ste prvi put čuli izraz "čišćenje" i u kojim okolnostima?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Taj termin se koristio sve vreme. Ali kao što sam rekao na početku, to je samo fraza.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izneta vam je opšta sugestija o tome zašto su se izbeglice kretale ili se nisu kretale. Molim vas da pomognete, iako je to već pokriveno u vašoj izjavi, samo kažite da ili ne da li su vama izbeglice ispričale šta se njima desilo dok su stajali u koloni?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Raznih priča je bilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još uvek smo kod izbeglica. Pitali su vas o tome šta se desilo na železničkoj stanici i o broju naoružanih ljudi koji su bili tamo i tako dalje. Da su te izbeglice želele da se vrate istim tim putem kojim su došli, da li bi to onda bilo duž puta na kome su stvarno bili tenkovi, naoružana policija i vojska?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ponovite pitanje, molim vas. Nisam siguran da sam razumeo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da su hteli da se vrate tim putem kojim su došli, da li bi to onda bio taj put duž koga su se nalazili tenkovi, naoružana policija i pripadnici Vojske Jugoslavije?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Da su želeli da se vrate, morali bi da se vrate istim putem kojim su došli.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Rekli ste da iz samog sela Mala Kruša niko nije došao duž tog puta na raskrsnici gde ste se vi nalazili. Koliko vam je poznato, da li je bilo drugih puteva iz Male Kruše koji su vodili u druga sela ili možda vam nije poznat teren dovoljno da biste tako nešto znali?

SVEDOK K-25 – ODGOVOR: Ja sam bio na liniji blokade. Nisam zalazio duboko u teritoriju

TUŽILAC NAJS: Nemam više pitanja za ovog svedoka. Hvala vam.

SUDIJA KVON: Gospodine K-25, ja imam nekoliko pitanja o šest pripadnika OVK koje ste vi zarobili i predali lokalnom MUP-u. Izneti je sugestija da su oni možda bili streljani ili pogubljeni od strane lokalnog MUP-a. Da li je to tačno?

SVEDOK K-25: Nisam siguran da sam razumeo pitaje. Možete li da ponovite?

SUDIJA KVON: Možda su ih pogubili pripadnici lokalnog MUP-a u kući nakon što su bili predati?

SVEDOK K-25: Da.

SUDIJA KVON: Rekli ste da ste čuli zvuk pucnjave iz automatskog oružja nakon što su ušli u kuću. Šta ste vi uradili pošto ste čuli taj zvuk pucnjave? Da li ste pokušali da saznate šta se dešava ili ste razgovarali sa vašim starešinom o tome?

SVEDOK K-25: Ne. Duž cele linije blokade bilo je stalne pucnjave. Mislili smo da neko pokušava da pobegne.

SUDIJA KVON: Šta ste uradili nakon što ste našli tela u kući? Da li ste o tome razgovarali sa svojim starešinom ili da li ste pokušali kasnije da saznate šta se dogodilo?

SVEDOK K-25: Ne sećam se tačno, sve se odigralo vrlo brzo, tako da se ne sećam redosleda događaja, ali mislim da smo odmah posle toga napustili teritoriju kako bi se spremili za sledeću operaciju, tako da ne znam šta se desilo posle toga.

SUDIJA KVON: Ništa niste uradili čak i kad ste već videli ta tela, mnogo tela?

SVEDOK K-25: Pa, to je prosleđeno višim vlastima, a ja sam samo napisao izveštaj za moju službu. Ne znam šta se desilo posle toga.

SUDIJA KVON: Da li ja mogu da shvatim to na sledeći način, da ste vi i vaša četa dozvolili da pripadnici lokalnog MUP-a ili pripadnici paravojnih snaga urade nešto loše time što ih niste sprečili da te stvari urade i time što ih kasnije niste kaznili?

SVEDOK K-25: Kako smo mogli da ih sprečimo kada su data naređenja da treba da se predaju? Kako smo mogli da znamo šta će oni da urade? Imali smo naređenje samo da im ih predamo.

SUDIJA KVON: Hvala vam.

SUDIJA MEJ: Gospodine K-25, ovim se završava vaše svedočenje. Hvala što ste došli pred Međunarodni sud da svedočite. Sada ste slobodni i možete da idete.

TUŽILAC NAJS: Dok se organizuje dolazak sledećeg svedoka, ja u ovom trenutku želim da objasnim da ću kasnije da imam jedno administrativno pitanje u vezi sa svedokom koji dolazi, ali pomoći će mi ako mogu to da odložim što kasnije, kada ću da imam kompletne informacije. Mislim da Pretresno veće zna o čemu govorim

SUDIJA MEJ: Možda ćete na kraju jutarnje rasprave moći da pokrenete to pitanje. Dobili smo zahtev u vezi sa pukovnikom i mi odobravamo taj zahtev. To znači da će on da svedoči uz tehničku izmenu lika i redigovanje datuma rođenja.

TUŽILAC NAJS: Hvala, časni Sude. Svedok o kome sam govorio je K-33 i nalog koji se odnosi na njega, time ćemo morati da se pozabavimo danas, jer Sud neće da radi sutra i u petak. Ali meni je potrebno maksimum informacija da bih doneo odluku, tako da onda tražim dozvolu da se time pozabavimo pred kraj jutarnje rasprave.

SUDIJA MEJ: U redu.

TUŽILAC ROMANO: Sledeći svedok je Šihrete Beriša (Shyhrete Berisha). Časni Sude, da li imate rezime? Mislim da je ranije podeljen, ali samo želim da budem sigurna. Ako nemate, ja ovde imam kopije. Izvinjavam se, ja sam mislila da je to ranije podeljeno.

SUDIJA MEJ: Molim da svedok položi zakletvu.

SVEDOK BERIŠA: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, samo istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Izvolite, sedite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC ROMANO

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Možete li Sudu da kažete svoje ime i prezime?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ja se zovem Šihrete Beriša.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li ste vi rođeni 5. decembra 1961. godine?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospođo Beriša, da li se sećate da ste dali izjavu službenicima tužilaštva 17. maja 1999. godine?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li se sećate takođe da ste 17. juna 2001. godine bili na sastanku sa predsedavajućim službenikom ovog Suda i da ste tada imali kopiju svoje izjave na albanskom jeziku?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li se takođe sećate da ste vi dodali nešto u svojoj izjavi?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Sećate li se da ste vi tada potvrdili da je sadržaj vaše izjave tačan i verodostojan?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO: Tužilac podnosi izjavu Šihrete Beriše u spis.

sekretar: Časni Sude, ovo će da bude dokazni predmet Tužilaštva 252.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Ovaj svedok je preživela masovni pokolj koji je počinila srpska policija i paravojne jedinice u Suvoj Reci (Suhareke) 26. marta 1999. godine. Njen muž i četvoro dece su bili među ubijenima. Svedok je muslimanka koja je živela u Suvoj Reci sa svojim mužem Nedžadom Berišom (Nexhat Berisha) i njihovo četvoro dece. Delili su kuću sa porodicom Fatona Beriše (Faton Berisha), rođaka njenog muža. Ta kuća se nalazi preko puta policijske stanice u Suvoj Reci. Molim da sudski poslužitelj pokaže svedoku prvu fotografiju i to je fotografija koja se nalazi u tabulatoru 3, fotografija broj 14, registratora za Suvu Reku. Gospođo, možete li da potvrdite da li je ovo kuća gde ste vi živeli sa svojim mužem i četvoro dece?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da. To je kuća gde sam ja živela sa svojim mužem i četvoro dece sa leve strane, a sa desne strane se nalazi kuća rođaka moga muža, Fatona gde je živio sa svojom ženom, dvoje dece i njegovom sestrom.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala vam. Krajem 1998. godine godine OEBS (OSCE, Organization for Security and Cooperation in Europe) je sa svog ranijeg mesta preselio svoje kancelarije u kuću svedokinje. OEBS je koristio deo kuće gde je živela svedokinja kao svoj štab, a deo kuće gde je bio Faton kao mesto gde su spavali. Nakon što se OEBS povukao sa Kosova 20. marta 1999. godine, bilo je dosta kretanja srpske policije i vojske. Narednih dana svedokinja je videla tenkove, "Pincgauere" (Pintzgauer) i vojna vozila. 25. marta. Rano ujutru policija je pokucala na vrata i prisilila Nedžada, muža ove svedokinje, da ode u onaj deo kuće gde su se nalazile kancelarije OEBS-a. Njega su teško pretukli, a prostorije gde se nalazila oprema OEBS-a su bile opljačkane. Svedokinja i ostali su bili opljačkani, uzeli su im oko 50.000 DEM. Tokom tih događaja, jedan veliki tenk je bio parkiran ispred kuće i cev je bila uperena direktno u kuću. Posle tog napada, svedok i njena porodica su se preselili u kuću strica njenog muža, Vesela Beriše (Vesel Berisha) koja je bila oko 30 metara udaljena od kuće svedokinje. U tom trenutku je bilo 25 ljudi svih starosnih doba koji su živeli u Veselovoj kući. Svedokinja imenuje sve ove osobe. Ujutro 26. marta 1999. godine, dva tenka su se nalazila ispred Veselove kuće čije cevi su bile uperene u kuću. Negde oko 12.20, mnogo muškaraca, oko 30 njih, neki u policijskim uniformama, a neki u civilnoj odeći, svi sa automatskim oružjem dotrčali su iz policijske stanice u kuću svedokinje. Jedan od ovih muškaraca, zvani "Zoran", možda se prezivao Popović ili tako nešto, iz Suve Reke, pozvao je jednog od stanovnika te kuće, Bujara, (Bujar) da izađe i kad je Bujar izašao, ubili su ga. Ostali ljudi koji su bili u kući bili su prestravljeni. Istrčali su napolje pokušavajući da pobegnu. Sve muškarce su zaustavili. Mužu svedokinje, Nedžadu, je jedan čovek po imenu Mišković, rekao da podigne ruke uvis. On je to uradio i svedokinja je videla kako je pogođen u leđa. Ona je držala njihovo dvoje dece za ruke u tom trenutku.

Bilo je jako mnogo pucanja i mnogi ljudi su ranjeni. Preživeli, njih 40 ili 50, uglavnom žena i dece sa nekoliko porodica Beriša, su bili prisiljeni da uđu u jedan kafić. Molim da se svedoku pokaže druga fotografija. Ova fotografija takođe se nalazi u registratoru za Suvu Reku, dokazni predmet broj 166, to je fotografija broj 2, tabulator 3. Gospođo, da li je to kafić u kome ste se vi nalazili?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da. To je kafić gde je srpska policija ubila moje četvoro dece, decu moje snaje i dva druga, članove, druge članove porodice Beriša. Oni su nas prisilili da uđemo u kafić i rekli nam da sednemo. Neki su sedeli na čebadima, a neki su sedeli na stolicama. Ali, ubrzo posle toga počeli su da pucaju iz automatskog oružja. Prva osoba koju sam ja videla koja je bila najbliža meni je bio Zoran i bilo je mnogo drugih ljudi. Posle toga nisam mnogo videla zato što je bilo ljudi svuda okolo. Samo sam čula pucnjavu, paljbu. To je trajalo oko 20 minuta, možda čak i 30 minuta, bez prekida. Neprestano se pucalo, onda je prestalo. Pucnjava je prestala. Ja sam pogledala gore i videla sam da je Vjolca (Vjollca) još živa i rekla je: "Šihreta, pogledaj šta nam rade". Ja sam rekla: "Potraži Dafinu (Dafina), vidi gde se nalazi." Ja sam pogledala okolo i videla sam Dafinu, Vjolcinu ćerku, bila je na mukama. A ćerka Musli Beriše (Musli Berisha) je rekla: "Vidi šta su mi uradili. Pogledajte mi noge", vrištala je. Onda je Hajdinov (Hajdin) zet rekao: "Pogledajte mog jadnog Granita (Granit), pogledajte šta su mu uradili". Onda je progovorila Majlinda (Majlinda), moja najstarija ćerka. Ona je bila nepovređena, sa braćom. I Sebahate (Sebahate) je bila nepovređena sa svoje dvoje dece. Ismet (Ismet) je imao tri godine, a Eron (Eron) deset meseci. I Altin (Altin) se nalazio blizu mene, on je imao deset godina. Mi smo bili nepovređeni.

SUDIJA MEJ: Gospođo Beriša, pomozite nam tako što ćete da nam kažete koliko su godina imala vaša dece, četvoro dece, kada su ubijeni?

SVEDOK BERIŠA: Moja deca su bila: Majlinda Beriša i ona je imala 16 godina, Herolinda (Herolinda) je imala 14 godina, Altin je imao 11 godina i Redon (Redon) je imao samo 21 mesec, 22 meseca.

Onda je Majlinda rekla: "Mama, mama vidi kako su ubili Herolindu". Kad sam se okrenula tamo, videla sam Herolindu. Videla sam da leži na zemlji, imala je pet ili šest rupa od metaka na telu. Ona je bila prelepa devojka. S druge strane Sebahate je rekla: "Pogledajte, ubijeni su Jori (Jori) i Šerin (Sherin)". Šerin je bio zet, a druga osoba je bio njegov brat.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Kako ste vi preživeli?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Meni je bilo grozno. Ne znam kako to da vam objasnim. To je bilo apsolutno grozno.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li ste se pravili da ste mrtvi?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da, jesam. Ja sam se pravila da sam mrtva i mom sinu Altinu i Vjolci sam rekla: "Pravite se da ste mrtvi", jer smo čuli Srbe da govore na svom jeziku kako su rekli: "Pripremite kamione i odnesite leševe odavde što pre".

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala, gospođo. Onda su svedokinju i ostale preživle, kao i leševe, utovarili na kamion koji je otišao u pravcu Prizrena (Prizren). Sa vrata su joj skinuli dva zlatna lanca. Svedokinja je, iako teško ranjena, uspela da skoči s kamiona u selu Ljutoglav (Malsia e Re), gde su se o njoj brinuli neki Albanci. Posle je odvedena u Grejkovce (Grejkoc), a posle u Budakovo (Budakove), gde joj je ukazana lekarska pomoć. Njen muž i četvoro dece, dve ćerke i dva sina su bili ubijeni u Suvoj Reci. Molim da se svedoku pokaže karta. Karta se takođe nalazi u registratoru za Suvu Reku, tabulator 18. Gospođo, možete li da nam pokažete put iz Suve Reke do Prizrena i mesto gde ste vi skočili sa kamiona? Znam da su slova vrlo sitna, ali nadam se da ćete moći to da vidite.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: To je ovde.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala vam. Svedokinja je provela šest nedelja krećući se po tom kraju pod veoma teškim okolnostima do 10. maja 1999. godine kada je uspela da pređe granicu prema Albaniji (Albania) tako što se priključila jednom konvoju. Pre nego što su stigli do granice, zaustavljeni su u selu Bukoš (Bukosh)

gde su neki muškarci i žene izvedeni iz konvoja. Odvedeni su u školu gde su bili skinuti i opljačkani, uzeli su im svo zlato i novac. Stariji muškarci i neke od žena su bili pušteni, ali mladići nikada više nisu viđeni. Na granici sa Albanijom u njih je bilo upereno oružje i morali su da predaju sve svoje isprave. Događaji o kojima govori ovaj svedok nalaze se u registrator za Suvu Reku tom 1, tabulator 6, fotografije od 1 do 4; tabulator 3, fotografije 14 do 24; fotografije stratišta u tabulatoru 4; karta se nalazi u tabulatoru 18. Molim da se svedoku pokaže članak iz časopisa "Njuzvik" (Newsweek). Gospođo, da li vam je poznato da je bilo koji časopis pisao o onome šta se desilo vašoj porodici?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da, ja sam videla taj članak.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li znate kako su oni dobili te informacije?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Mislim da im je šef OEBS-a dao informacije i drugi u Suvoj Reci su takođe dali informacije.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: A da li je neko iz vaše porodice dao informacije?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO: Hvala. Članak sadrži detaljan izveštaj o tome što se dogodilo u Suvoj Reci i nalazi se pod tabulatorom 2 registratora Suva Reka. To je sve, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, ako vi nemate pitanja za ovu svedokinju, to shvatamo, imajući u vidu ono kroz šta je ona prošla. Naravno, ukoliko želite da osporite njen iskaz o tome na koji način je izgubila muža i četvoro dece, to možete da uradite. Međutim, ja vam sugerišem da barem jednom pokušate da ograničite svoje ispitivanje na manje od dozvoljenog vremena, odnosno 45 minuta, imajući u vidu posebne okolnosti njenog iskaza.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, iskoristiću samo jedan minut, a svedokinju koja je očigledno izgubila muža i decu nemam

nameru da ispitujem. Ja samo zahtevam od vas da uvedete kao dokazni predmet izjavu Krasnići Marijana (Krasniqi Marjan), vaše paginacije su 0345454 do 03045463. Krasnići Marijan iz Suve Reke, 8. juna 1999. godine je dao izjavu u Tirani (Tirana). Ona je kod vas zavedena, ja sam je dobio. On je bivši policijski saobraćajni inspektor i on u svojoj izjavi objašnjava da su ovaj zločin počinili pripadnici lokalne kriminalne grupe, da je povod bio novac, da su među njima bili i nervno poremećni ljudi i uopšte nije bilo etnička stvar, nego jedan Albanac koji se isto preziva Beriša, a zove se Redža (Rexha Berisha), to sve piše u izjavi svedoka koji je nestao sa spiska svedoka, ali izjava je ostala. Izjava postoji i ona je poznata. Ja samo tražim, dakle, da se kao dokazni predmet uvede izjava Krasnići Marijana, po stranicama vašim koje sam sad citirao, i u kojima se vidi da je ovaj zločin izvršila lokalna kriminalna grupa, a svedokinju naravno, nemam nameru uopšte da ispitujem. To je sve.

SUDIJA MEJ: U redu. Ovu izjavu možete da stavimo na uvrštenje. Mi ćemo da razmotrimo da li da se to uvrsti kao dokazni predmet. Međutim, ukoliko vi nameravate da tvrdite da su to delo počinili lokalni kriminalci, svedokinja mora da ima priliku da odgovori na takvu tvrdnju i da kaže svoje primedbe na to koje možda ima, budući da je bila tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, ja sam samo pomenuo šta piše u izjavi vašeg svedoka, ne mog svedoka, to sam pomenuo i tražio da tu izjavu uvedete samo kao dokazni predmet. Vi prihvatate kao dokazni predmet novine koje je maločas gospođica Romano (Romano) dala, a ovo je vaša izjava ovde dobijena.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Dajte da vidimo tu izjavu. Svedokinji, po pravilu, treba omogućiti da odgovori na tu izjavu. Recite, molim vas, sudskom poslužitelju da ode i uzme izjavu. Dajte izjavu sudskom poslužitelju.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Evo, dobili smo sada stranice spisa. Može li sekretar to da potvrdi, molim?

sekretar: Da, dobili smo sada stranice spisa.

SUDIJA MEJ: Tužilaštvo takođe može da dobije kopiju?

TUŽILAC ROMANO: Da, mi upravo pokušavamo da lociramo tu izjavu i nabavimo kopiju.

SUDIJA MEJ: To će bez sumnje da traje nekoliko minuta.

TUŽILAC ROMANO: Da, verovatno. Da, učinićemo to što je moguće ranije.

SUDIJA MEJ: U redu, mislim da je razumna stvar da onda sada odemo na pauzu dok se to radi, pa ćemo kasnije time da se pozabavimo. Gospođo Beriša, možda će vam biti postavljeno još nekoliko pitanja kada dobijemo tu izjavu. Pravilo je da vi imate priliku da odgovorite na tvrdnje sadržane u toj izjavi. Sada ćemo da napravimo pauzu od 20 minuta. Molim vas da imate na umu da ne smete ni sa kim razgovarati o vašem svedočenju dok se ono ne privede kraju, a to se odnosi i na pripadnike tima Tužilaštva. Sada idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospođo Romano.

TUŽILAC ROMANO: Časni Sude, izjave su na putu. Budući da ne možemo da pronađemo tačno one reči koje je pomenuo optuženi, imam ovde jednu kopiju koju sada gledamo.

SUDIJA MEJ: Dobro, dajte meni, molim vas, tu kopiju. Ja ću svedočinju da ispitam na osnovu te kopije.

TUŽILAC ROMANO: Časni Sude, mi smatramo da je to ono o čemu je govorio optuženi, taj pasus, ima još nekoliko drugih, ali mislimo da je to pasus o kome je govorio optuženi, mi smo to obeležili.

SUDIJA MEJ: To je, znači, izjava Marijana Krasnićija, da li je to tačno?

TUŽILAC ROMANO: Da.

SUDIJA MEJ: Čini mi se da je teško da se utvrdi na šta se tačno optuženi oslanja u toj izjavi, međutim, mi ne želimo da zadržavamo svedokinju. S druge strane, ona mora da ima priliku da odgovori na ono šta je izneo optuženi. Gospođo Beriša, pomozite nam, molim vas. Da li ste vi uspeli da identifikujete bilo koju osobu koja je bila odgovorna za ta ubistva?

SVEDOK BERIŠA: Da.

SUDIJA MEJ: Recite nam ko su bili ti ljudi?

SVEDOK BERIŠA: To je bila policija, oni su bili iz policijske stanice u Suvoj Reci, ja sam ih videla vlastitim očima. Oni su izašli iz policijske stanice, otišli prvo u kuću Ismeta Kučija (Ismet Kuci), videli su da tamo nema nikoga, pa su onda došli u kuću Vesela Beriše. To su bili policajci. Nije to bila neka grupa, neka banda, kao što je rekao optuženi. To su bili policajci i ja sam ih videla vlastitim očima.

SUDIJA ROBINSON: A kako ste vi uspeli da ih poznate, identifikujete kao policajce?

SVEDOK BERIŠA: Oni su bili policajci zato jer je Sedat (Sedat), Vjolicin muž, mom mužu rekao: "Gledaj, svi policajci Suve Reke su se skupili ovde, a ima i onih koje i ne poznajemo". I ja sam sama videla da su svi oni nosili policijske uniforme. To su bile policijske uniforme, a u rukama su imali automatsko oružje.

SUDIJA ROBINSON: Da li ste nekoga od njih poznavali od ranije?

SVEDOK BERIŠA: Da. Među njima sam prepoznala jednog, Zorana. On je nosio policijsku uniformu, takođe. Na ramenu je imao neki beli znak. Ja mislim da je on pripadao nekoj paravojnoj grupi, jer Zoran ranije nije bio policajac. On je bio obučen kao policajac samo toga dana.

SUDIJA MEJ: A ko je bio taj "Zoran"? Rekli ste da on inače nije bio policajac, šta je onda on radio?

SVEDOK BERIŠA: Vozio je autobus. Ranije je bio vozač autobusa i dobro je govorio albanski. I bilo je mnogo policajaca. Nekih 30 policajaca je došlo u kuću gde je bilo nas 25.

SUDIJA MEJ: Recite nam šta su tačno oni nosili?

SVEDOK BERIŠA: Nosili su maskirne zelene i tamno plave uniforme. A isto tako svi su nosili iste kape.

SUDIJA KVON: Gospođo Beriša, šta vi znate o čoveku po imenu "Mišković"? Da li je i on bio policajac ili je on bio pripadnik neke paravojne grupe, kao Zoran?

SVEDOK BERIŠA: Ne. Meni se čini da je on bio komandir policije. Ali nosio je civilnu odeću. Nosio je crno...

SUDIJA KVON: Znači, nije bio u uniformi?

SVEDOK BERIŠA: Mišković je nosio crno odelo, crnu odeću, nije nosio uniformu. Ali ostali, njih, otprilike, oko 100, kada su opkolili našu kuću, a među njima je bilo i nekoliko Roma, civila, osim Miškovića koji je nosio civilnu odeću. Njegov brat koji je stražario u kući gde se nalazio OEBS, dakle osim njega, svi drugi su nosili policijsku uniformu.

SUDIJA KVON: Hvala.

SUDIJA MEJ: Gospođice Romano, imate li pitanja?

TUŽILAC ROMANO: Imam sada ovde kopiju, do zastoja je došlo jer smo morali da redigujemo adresu koja se nalazi u originalnoj izjavi. Vi, verovatno, časni Sude, nećete moći da uvrstite u spis ovu kopiju koju imate, ali imam ovde kopiju koja može da se uvrsti u spis.

SUDIJA MEJ: Najpre, imate li vi pitanja za svedokinju ili ona može da ide?

TUŽILAC ROMANO: Da. Htela sam samo da naglasim i usmerim vašu pažnju, časni Sude, da na strani 6 izjave koju vi imate, na mesto gde se govori o Zoranu Petroviću. Svedokinja je prilikom odgovaranja na pitanja pomenula jednog čoveka koji je bio pripadnik paravojne grupe i to upravo ovde i piše. I, kao što vidite, ovde piše da je on od 1998. godine učestvovao u radu paravojnih grupa. Isto tako, želim da vas obavestim, da smo mi pokušali da pronađemo bilo kakvo pominjanje duševno poremećenih osoba koje je pomenuo optuženi, međutim, to u ovoj izjavi nismo uspeli da pronađemo.

SUDIJA MEJ: Ukoliko smo završili sa svedokinjom, ona sada može da ide, a mi ćemo da odlučimo šta treba da učinimo sa ovom izjavom. Imate li vi pitanja za nju?

TUŽILAC ROMANO: Ne.

SUDIJA MEJ: Gospođo Beriša, hvala vam što ste došli da svedočite pred Međunarodnim sudom. Vaše svedočenje je sada završeno i vi možete da idete. Vratićemo kopiju izjave koju smo dobili, onu neredigovanu, a pitanje je sada šta da se uradi sa tom izjavom. Optuženi traži da se ona uvrsti u spis. Jedna moguća opcija je da

se ta izjava, kao izjava po kojoj nije obavljeno unakrsno ispitivanje, označi samo za potrebe identifikacije.

TUŽILAC ROMANO: Časni Sude, to je jedna mogućnost. Evo, ja sam tek sada imao priliku da za kratko vreme pregledam tu izjavu, ali sam na osnovu ovih pasusa koji su obeleženi, zaključio da ta izjava ni na koji način ne ide u korist optuženog. Upravo suprotno. I on, možda, sada, na osnovu loše procene nastoji da ovu izjavu uvrsti u spis radi veoma uske svrhe koju još ne možemo da dokučimo, što ne bi učinio da ima pravnog predstavnika, jer je izjava nepovoljna za njegov slučaj. I još sam primetila, osim ako grešim, ne znam za to da smo ikad uvrstili u spis neku izjavu svedoka osim svedoka koji su došli ovde i dali svoj iskaz, a za nas će kasnije da bude teško da identifikujemo status ovakve jedne izjave.

SUDIJA MEJ: Možda bi bilo pravilno da se ovaj svedok pozove da svedoči i to ukoliko optuženi želi da on svedoči. Ako optuženi želi da svedok svedoči, onda to treba da bude na poziv optuženog. To je uobičajeni način na koji se postupa sa ovakvim izjavama. Međutim, u ovom trenutku je pitanje šta mi treba da preduzmemo u vezi sa tim, ako uopšte treba nešto da preduzmemo. Optuženi želi da se izjava uvrsti u spis, a možda bi bilo jednostavnije da se ta izjava označi samo za identifikaciju, a onda, kasnije, kada dođe vreme za to, možemo da odlučimo šta će sa njom da se dogodi.

TUŽILAC NAJS: Mislim da je to dobar postupak, jer na taj način izjava neće da dobije status dokaza, međutim, imamo još jednu stvar koju treba da rešimo. Optuženi je pomenuo da su ljudi koji su učestvovali u tome bili duševno poremećeni. Pre nego što zaboravimo to, bilo bi dobro da nam optuženi kaže u kom se to pasusu nalazi, tako da bar vidimo o čemu se tu zaista radi.

(Pretrsko veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, čuli ste šta je reklo Tužilaštvo. Situacija je sada ovakva: ovo je izjava svedoka koji nije svedočio i

iako je istina da mi prihvatamo iskaze iz druge ruke u raznim oblicima, mi ih obično ne uvrštavamo u spis osim ukoliko ne postoje neki posebni razlozi da se to učini ili osim ukoliko takva izjava ne potpada pod pravilo 92bis koje vam je sada verovatno dobro poznato. Tužilaštvo sugerise da bi trebalo ponovo da razmotrite da li želite da ta izjava bude uvrštena u spis. Propisan način da se to obavi bio bi da vi, ukoliko to želite, ovog svedoka pozovete da svedoči kada vi budete izvodili dokaze. U tom slučaju, naravno, on može da svedoči. Međutim, u međuvremenu, ako i dalje želite da se ta izjava uvrsti u spis, mi ćemo je za početak označiti za identifikaciju, to znači da u ovom času tu izjavu nećemo da uvrstimo u spis, ali je evidentirana. Šta želite da uradite? Morao bih da dodam i to da će konačna odluka o tome da li da se to uvrsti u spis biti doneta kasnije, kada za to dođe vreme, negde pri kraju suđenja. Dakle, šta želite da učinite? Da li želite da se uvrsti ili ne?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, možete da učinite šta god želite. Ja samo želim da naglasim da ta izjava ukazuje da su u pitanju kriminalci, uostalom ko bi drugo mogao da pobije nečiju decu do najgorih kriminalaca?

SUDIJA MEJ: Dobro, u redu, mi ćemo ovu izjavu sada da označimo za identifikaciju sa sledećim dokaznim brojem Odbrane.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ja bih tome dodao samo još jednu stvar. Nakon što pregledam sve tri izjave u celini, razmisliću da li ćemo da zatražimo da se taj svedok ipak pozove prema pravilu 92bis, ukoliko u njegovom iskazu bude bilo šta od materijalne važnosti za Pretresno veće. Dakle, razmisliću o tome.

sekretar: Ovo će da bude dokazni predmet Odbrane broj 23, označen samo za identifikaciju.

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni Sude, Tužilaštvo poziva kao sledećeg svedoka pukovnika Džona Kroslanda (John Crosland). Časni Sude,

verovatno ste primetili da sam ja pre nekoliko trenutaka dao sažetak svedočenja ovog svedoka u uobičajenom formatu koji je Sudu poznat. Budući da ste vi doneli nalog da ovaj svedok delom bude ispitan po pravilu 92bis, a delom svedoči uživo, ja ću da iskoristim ovaj sažetak i govorim vam gde se u svakom trenutku nalazim. Ukoliko postoji još neki paragraf, pored ovih koje ja predlažem, a u vezi sa kim želite da svedok svedoči uživo, molim časni Sud da mi na to skrene pažnju i to ćemo onda da uradimo uživo. U ovom trenutku, ja bih sažeo paragrafe od 1 do 5, a uživo uradio paragrafe 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 18, 19. Paragraf 19 će, čini mi se, da odgovara na zahtev Suda koji je ranije podnet, da se 15. jula uživo pojavi svedok u vezi sa Račkom. Zatim idu paragrafi 20, 23, 25 i onda bih obradio 27 u kome su izveštaji o situaciji. Ako Sud želi bilo koji drugi deo da bude sažet ili obrađen uživo, biću zahvalan ako mi na to ukažete.

SUDIJA MEJ: Teme koje moraju da se izvedu uživo su saradnja između Vojske Jugoslavije i MUP-a i sastanci sa hijerarhijom Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC RAJNEFELD: Da, hvala. U svetlu veoma ograničenih zaštitnih mera, tražili smo mehaničku distorziju lika. Molim da se svedok uvede, a zatim možemo ponovo da podignemo paravane, pretpostavljam. Da li naša tehnička kabina to zna? Zna. U redu, hvala.

SUDIJA MEJ: U redu, molim da se uvede svedok. Molim svedoka da pročita svečanu izjavu.

SVEDOK KROSLAND: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Izvolite, sedite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC RAJNEFELD

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Pukovniče Krosland, vi ste pensionisani pukovnik britanske vojske i imate 35 godina radnog iskustva?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vi ste u jednom trenutku imenovani za vojnog atašea u Beogradu i na tom ste mestu bili od 19. avgusta 1996. godine do 23. marta 1999. godine?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste u svojstvu vojnog atašea bili akreditovani kod Vojske Jugoslavije? Drugim rečima, da li ste bili akreditovani ataše za veze sa Vojskom Jugoslavije?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, bio sam akreditovan kod generala Perišića koji je tada bio načelnik Generalštaba i to u ime mog Generalštaba i bio sam akreditovan samo kod Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Jeste li imali mnogo kontakata sa MUP-om?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ne, nisam, osim kada sam putovao na Kosovo. Tada sam, naravno, dolazio i u kontakt sa MUP-om svakoga dana.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vi ste otišli 23. marta. Jeste li se, zatim, nakon prekida, vratili 12. juna 1999. godine kao oficir za vezu KFOR-a (Kosovo Force)?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Tako je. Ja sam tada dobio zadatak da nadgledam povlačenje Vojske Jugoslavije i da s njima budem u vezi, a, isto tako i sa MUP-om i Oslobodilačkom vojskom Kosova.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I to ste radili negde do sredine jula 1999. godine?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Pukovniče, da li ste vi dali izjavu o vašim iskustvima na Kosovu? Dali ste izjave istražiteljima Međunarodnog tribunala za ratne zločine za bivšu Jugoslaviju i to 25. i 26. maja 1999. godine i, zatim, ponovo od 5. do 7. decembra 2000. godine?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Tako je, da, imam ovde kopije.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I imali ste prilike da proverite sadržaj tih izjava?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I da li ste, kada ste nedavno pregledali vaše izjave, primetili neke daktilografske greške?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Samo jednu, na jednom mestu je datum, 1998. godina, promenjen u 1989. godinu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I to je, čini mi se, na strani 8 izjave iz maja 1999. godine?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Samo trenutak, da uzmem pravu izjavu.

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, strana 8 u pretposlednjem paragrafu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Ovi paragrafi su numerisani. Mislim da je to paragraf 40, pretposlednji paragraf na strani 8. Je li tačno?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: To je sada paragraf broj 40. Jeste li, takođe, juče pred predsedavajućim službenikom ovoga Suda potvrdili da je sadržaj vaših izjava tačan prema vašem najboljem

znanju, obaveštenju i uverenju i da li ste u tom smislu potpisali svečanu izjavu?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni Sude, želim sada da predložim da izjave u skladu sa Pravilom 92bis budu uvrštene u spis, uz jednu intervenciju. Tražim da datum i mesto rođenja na prednjoj strani budu redigovani, osim u kopiji koja ostaje Sudu, naravno. Za mene nije problem što je to napisano u vašoj kopiji, ali bih molio da se rediguje kopija koja će da bude javni deo spisa, zbog razloga bezbednosti.

SUDIJA MEJ: Da, molim da dobijemo dokazne brojeve.

sekretar: To će da bude dokazni predmet Tužilaštva broj 253.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala. Dok čekamo da se to raspodeli, možda bih sada mogao da iznesem kratak rezime onoga šta se nalazi u izjavama, a zatim da pređem na delove koji su predviđeni za svedočenje uživo. Časni Sude, u tim izjavama, pukovnik Krosland opisuje različite posete Kosovu koje je obavio u svojstvu vojnog atešea. Takođe opisuje diskusije koje je imao sa raznim visokim oficirima Vojske Jugoslavije. Isto tako, videćete da je on redovno podnosio izveštaje u formi telegrama Ministarstvu odbrane u Londonu (London) i da je deo njegovih dužnosti bio da procenjuje nagomilavanje snaga. Nadgledao je opremu, vozila, pripadnike raznih snaga MUP-a i PJP, kako bi te podatke mogao preneti britanskom ambasadoru. Isto tako, videćete da on kao školovano vojno lice, u svojim izjavama dosta detaljno opisuje uniforme i opremu koju su koristile različite srpske snage. On, zatim, navodi identitet i položaje raznih generala koji su bili u štabovima Vojske Jugoslavije. Takođe, opisuje incidente koji su se dogodili u februaru i martu 1998. godine, poznate kao Ahmeti (Ahmeti) i Jašari (Jashari) masakri. On, takođe, opisuje svoje viđenje uloge PJP, SAJ i JSO. Sve su to jedinice o kojima se govori u iskazu koji se nalazi pred vama. Takođe, ovaj svedok će dalje da

govori o dokazima o zajedničkim operacijama vojske i MUP-a, o njegovom shvatanju i zapažanjima onoga šta je izgledalo kao Pavković - Šainović - Milošević komandni lanac. Takođe, govori o JSO-u i čoveku po imenu "Frenki Simatović" koji je bio komandant JSO-a u Peći (Peje) i okolini. U izjavama se, takođe, opisuju njegovi sastanci sa generalom Dimitrijevićem i razgovori o OVK, kao i njegove opservacije o aktivnostima OVK. Zatim ćemo čuti njegovo svedočenje uživo o tome kako se, prema njegovom zapažanju, promenila uloga Vojske Jugoslavije. On će vam opisati da je pratio lorda Ešdauna (Paddy Ashdown) koji je već ovde svedočio, prilikom njegovih poseta Kosovu. Takođe, on će da svedoči o srpskim napadima tokom svojih 11 poseta Kosovu. On će, takođe, da opiše jedan sastanak sa generalom Dimitrijevićem i videćete da u njegovoj izjavi stoji da je OVK krajem 1998. godine bila više i bolje organizovana, činjenicu da je generala Perišića zamenio general Ojdanić, a takođe se pominju i razne druge osobe i njihove uloge. Zatim će uživo da svedoči o svojim opservacijama o nagomilavanju snaga pre Božića 1998. godine, a takođe ćemo uživo da čujemo o njegovim zapažanjima vezanim za 15. januar, prilikom incidenta u Račku. Isto tako, govoriće o tome kako je gledao snage Vojske Jugoslavije i MUP-a kako pljačkaju i pale kuće u januaru, u različitim oblastima i opisaće koju opremu su koristili bataljoni Vojske Jugoslavije. Takođe će govoriti o daljem nagomilavanju snaga Vojske Jugoslavije u martu 1999. godine. U njegovoj izjavi videćete da je on dva puta svojim očima gledao slanje značajnih pojačanja Vojske Jugoslavije na Kosovo i opisuje oklopna vozila i razne brigade. I nakon toga, on u kratkim crtama daje svoje mišljenje profesionalnog vojnika o sposobnostima i mogućnostima udruženih snaga VJ i MUP-a i o tome da li su oni mogli da isele stanovništvo u velikom broju. On će, takođe, da govori o svojoj poseti zatvoru u Istoku (Istog) 1999. godine i, konačno, pokazaću mu sedam telegrama, odnosno svih sedam izveštaja o situaciji koje je on pripremio. To su kopije dokumenata poslatih u Ministarstvo odbrane u London, a ti dokumenti su izvor informacija na osnovu kojih je on zasnovao neke od stavova o kojima ćemo da ga ispitujemo. Prema tome, to je bio kratak

sadržaj onoga šta se nalazi u izjavi i onoga šta će da bude rečeno uživo u svedočenju. Sada predlažem da pređemo na paragraf 6 ovog sadržaja. Gospodine, ja sam čitao dosta brzo. Nas dvojica govorimo isti jezik. Međutim, moramo da čekamo prevod. Zato obojica treba da se trudimo da pravimo kratke pauze između pitanja i odgovora. Pukovniče Krosland, u kom ste vi svojstvu radili 24. marta 1998. godine u predelu Dečana (Decane)?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, ja sam radio u svojstvu atašea za odbranu Ujedinjenog Kraljevstva (United Kingdom) i zajedno sa više drugih atašea obilazili smo pokrajinu Kosovo, kako bismo videli koliko je ozbiljna bila situacija u vezi sa pojačanim nagomilavanjem Vojske Jugoslavije u borbi protiv upada OVK.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Pošto se bavimo Dečanima, ako je od pomoći, to je u kosovskom atlasu, časni Sude, strana 4, na dnu strane 4, vidi se da se Dečani nalaze tu na dnu strane na karti. Da li i vi imate kartu, pukovniče Krosland? Ako imate, možda možete tokom svedočenja da se poslužite grafoskopom, da nam pokažete mesta na kojima ste bili u vreme određenih opservacija. Da vidim da li se to vidi na ekranu. Može li tehnika to da stavi za trenutak?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, mislim da to nije jasno, bar ne sa ove strane.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu, onda ćemo da koristimo atlas. U svakom slučaju, kad ste vi bili tamo, da li ste primetili išta u vezi VJ?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Za vreme te posete smo prvi put naišli na značajno prisustvo VJ u i u okolini Dečana što je uključivalo dosta veliki artiljerijski položaj koji smo uspeli da obidemo, koji je, u osnovi, pružao vatrenu podršku zapadnom delu Kosova od Dečana, dole prema Đakovici (Gjakove) i severno prema Peći. Taj artiljerijski položaj su čuvali elementi JSO i druge jedinice Vojske Jugoslavije, takođe.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Za one koji nemaju kopiju vaše izjave, kažite nam šta je JSO. Da li je to bio deo MUP-a ili VJ ili nešto drugo?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: JSO je deo specijalnih MUP-ovih snaga i koriste se za antiterorističke kao i munjevite napade. U svim glavnim gradovima na Kosovu u to vreme su ili postojale ili počinjale da se formiraju zajedničke baze Vojske i MUP-a. U više navrata smo primetili da je oprema Vojske Jugoslavije bila prefarbana u plavu boju, koja je označavala MUP, a ispod toga se jasno videla zelena boja Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Kad kažete "Vojska Jugoslavije", to je zvanično ime za ono što sam ja nazivao jugoslovenska armija ili VJ?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I onda vi kažete da su oni, u stvari, farbali vojna vozila u policijske boje?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste videli dokaze toga širom Kosova?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, ja sam to video širom Kosova početkom 1998. godine, kao i u leto i kasno u jesen. Video sam brojna vozila zelene boje VJ koja su bila ofarbana u plavu boju.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da se na trenutak osvrnemo na MUP, gospodine. Da li ste vi formirali mišljenje o snagama MUP-a koje je u to vreme bilo moguće rasporediti, u smislu broja ljudi?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Procena je bila negde od 8.000 do 10.000. Oni su bili u stanju da se rasporede, ta brojka je rasla ili se smanjivala, zavisno od uloge jedinica MUP-a na Kosovu u to vreme. To je bilo pored otprilike 15.000 pripadnika Vojske Jugoslavije koji su tamo bili stacionirani u vojnim kasarnama.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Znači, to je ono šta ste primetili u martu i aprilu. Da li se to razvilo u julu 1998. godine?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, do tog perioda OVK je tehnički preuzela kontrolu nad tri glavna puta širom pokrajine Kosovo i negde oko jula, avgusta meseca, Vojska Jugoslavije i MUP su izgledali kao da su se udružili da bi počeli operaciju čišćenja pokrajine Kosovo.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: To je nešto šta ste vi videli da se dešava. Da li ste vi posle toga imali razgovor sa generalom Dimitrijevićem u vezi onoga šta ste primetili? Da li ste mu pomenuli događaje iz jula i avgusta 1998. godine?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, jesam. Po Ustavu Savezne Republike Jugoslavije, Vojska Jugoslavije je imala pravo da drži kontrolu nad granicama u, mislim da je to bilo oko 500 metara, a ta pogranična zona je proširena na dva kilometra, a kasnije na 20 kilometara. To je delimično bilo u vezi sa pogoršanjem trenutne situacije. Polovinom jula, general-pukovnik Ojdanić je obavestio udruženje atašea za odbranu u Beogradu, čiji sam ja tada bio predsednik, da Vojska Jugoslavije sada brani komunikacije širom pokrajine Kosovo, štiti je ukazivalo na mnogo veće učešće Vojske Jugoslavije u podršci operaciji MUP-a.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Kasnije, posle toga, jednom drugom prilikom, da li je pitanje onoga što su oni stvarno uradili u leto 1998. godine, bila tema razgovora sa generalom Dimitrijevićem?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, ja sam odneo fotografije i video snimke kao dokaze koji su ukazivali na prisustvo artiljerijskih oružja raznog kalibra, tenkova, oklopnih transportnih vozila Vojske Jugoslavije koji su pružali direktnu podršku operacijama MUP-a. Drugim rečima, oni su obezbeđivali žestoku direktnu i indirektnu vatrenu podršku za MUP-ove operacije na terenu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I da li je ta vrsta pomoći bila u okviru dozvoljenih granica po vašem mišljenju u toj fazi događaja?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Po jugoslovenskom Ustavu, ne. Ovde se radilo o kršenju dotadašnjih zona operacije i delimično je u stvari to govorilo o pogoršanju situacije na terenu na samom Kosovu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste suočili generala Dimitrijevića s tim i kakav je bio njegov odgovor ako to jeste uradili?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ja sam njega obavestio o tome da imamo dokaze i mislim da sam mu i pokazao te dokaze. Suočio sam general-pukovnika Ojdanića takođe, na tom sastanku, sa tim dokazima, jer je on Udruženju atašea rekao da Vojska Jugoslavije ne učestvuje u operacijama na terenu, što je očigledno bilo netačno.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li je dato objašnjenje za to što su radili?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Kao profesionalni vojnik, mogao sam da vidim razlog zašto su oni to radili. Žestina ovih napada koja se ogledala u upotrebi artiljerije, borbenih tenkova i mitraljeza sa oklopnih vozila, je svakako sugerisala prekoračenje razumne upotrebe sile.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li je bilo ikakvih razgovora sa generalom Dimitrijevićem u vezi odnosa komande Treće armije i i Šainovića i Miloševića?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, u dva navrata. A 3. oktobra smo imali sastanak sa generalom Dimitrijevićem, a 5. oktobra smo na njegov poziv imali sastanak kome je prisustvovao i moj ambasador, na kome je general Dimitrijević rekao da je izuzetno zabrinut zbog situacije na Kosovu i da general Pavković, komandant Treće armije, sada načelnik Generalštaba, radi van okvira komande i da zaobilazi generala Perišića i generala Dimitrijevića idući ka gospodinu Miloševiću i Šainoviću.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li je u tome bilo nešto neobično, u vezi sa uobičajenim komandnim lancem?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, ovo je bilo potpuno van uobičajenog komandnog lanca.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li je dato dodatno objašnjenje u vezi sa tim kako je to funkcionisalo na terenu, korak po korak? Ko je šta radio i kako je taj odnos funkcionisao, da li vam je to rečeno?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Nisu nam konkretno ništa rekli, ali bilo je prilično očigledno da general Perišić i general Dimitrijević unutar Vojske Jugoslavije nisu bili obavještavani u potpunosti u vezi sa tim šta se dešavalo na terenu na Kosovu, i, prema tome, bili su isključeni iz operativnog komandnog lanca koji je išao direktno od generala Pavkovića do gospodina Miloševića i Šainovića, koji je bio njegov operativac.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vi ste pomenuli JSO. Da li, možda, znate ko je bio komandant zadužen za JSO u Peći i u okolini?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: To je bio čovek po imenu Frenki Simatović, ja sam se jednom prilikom, mislim, sastao sa njim u samoj Peći.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li znate gde je bila baza JSO?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Oni su imali nekoliko baza. Jedna je bila u blizini jednog starog hotela pored manastira Dečani, na zapadnoj strani Kosova. I imali su još jednu bazu u Istoku, u tamošnjem zatvoru. To je istočno od Peći, na putu za Ribnik (Rimnik).

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu, možete ovde da stanete. Časni Sude, na strani 4 imate naznačenu ovu oblast u tačkama 40 i 14.5, u kosovskom atlasu. Da, izvolite, prekinuo sam vas?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Imali su, takođe, bazu u Srbici (Skenderaj), u Drenici (Drenice) između Kumanjia (Kumania) i Gornje Trnave (Ternave) u lokalnoj fabrici municije.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Kad govorimo o Istoku, da li tamo postoji neki zatvor koji ima svoje specijalno ime?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, tamo se nalazi jedan veliki zatvor. Ja njega nazivam "Istok", ali se nekad on, takođe, naziva i Dubrava (Dubrave).

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Znači, kad govorite o Istoku, to je sinonim za taj kraj oko zatvora Dubrava?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu. Da li ste se vi u određenom trenutku sastali sa osobom koja je sebe nazivala komandantom JSO?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, jesam, bar jednom prilikom. To je bila pred jednom borbenom grupom koja je bila kombinovana grupa. Sastali smo se na putu Peć - Priština (Prishtine), na jednom mestu koje se zove Lapušnik (Llapushnik), to je oko 25 kilometara zapadno od Prištine. I u okviru te borbene grupe bilo je pripadnika Vojske Jugoslavije sa tenkovima, bili su pripadnici JSO, SAJ i PJP. I oni su svi bili smešteni u dve baze, jedna u Lapušniku, a jedna u Kijevu (Kijeve) pre nego što su izvršili napad na Mališevo (Malisheve). A to je onda bila glavna baza za OVK, Oslobođilačku vojsku Kosova.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste vi dali datum možda za taj sastanak, kad ste se sastali sa komandantom JSO?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, to je bilo 28. jula 1998. godine.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li je on sebe nazvao nekim imenom, nadimkom, nečim čega se vi sećate?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ako se dobro sećam, mislim da je nadimak bio "Legija". I to je to.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Časni Sude, ja sada prelazim na sažetak, pasusi 11 i 12. Gospodine, vi ste ranije u vašoj izjavi

pomenuli funkcije nekih visokih funkcionera, uključujući one iz VJ. Mislim da ste pomenuli generala Perišića. Da li je to tačno?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Koja je bila njegova uloga kad ste vi njega poznavali u toj ranoj fazi?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ja sam bio akreditovan kao ataše za odbranu. Bio sam akreditovan kod generala Perišića. On je bio načelnik Generalštaba tri ili četiri godine i on je vršio tu funkciju dok ga nije smenio odnosno, zamenio, na njegovo mesto došao general Ojdanić, u oktobru 1998. godine.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Znači, u određenom trenutku 1998. godine, u oktobru, general Perišić je smenjen sa te dužnosti i na njegovo mesto je došao general Ojdanić. Da li je to tačno?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Pre oktobra 1998. godine, kako ste vi shvatali, u opštim crtama, zadatke i obaveze VJ, šta je trebalo da budu ti zadaci?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Kao što sam objasnio ranije, po Ustavu SRJ, oni su imali zadatak da brane granice Jugoslavije. To je prvobitno bilo u pojasu od 500 metara, što je kasnije prošireno na dva kilometra, a onda na kraju prošireno na 20 kilometara. Onda je u julu 1998. godine general Ojdanić, koji je bio načelnik Generalštaba Vojske Jugoslavije, obavestio Udruženje vojnih atašea da će sada ad brani, ne samo granice, već, takođe i teren za obuku koji su imali na Kosovu, od kojih su neki bili od taktičke važnosti, kao i pravce komunikacije širom pokrajine Kosovo. Kao što sam rekao, postojala su četiri glavna puta koji su omogućavali snabdevanje, koje je uglavnom dolazilo iz Srbije, za jedinice VJ i MUP-a koje su operisale u zapadnom delu pokrajine.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala vam. Ja sam pitao o Perišiću. Vi ste, takođe, pomenuli generala Pavkovića. Možete li da nam kažete šta ste vi приметили, ako ste bilo šta приметили, u leto 1998.

godine u vezi sa operacijama VJ, a što bi se ticalo generala Pavkovića i kakva je bila njegova uloga u odnosu na Perišića?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Bilo je jasno, na osnovu sastanaka sa generalima Perišićem i Dimitrijevićem, da je general Pavković tražio i video mogućnost da izvršava želje, pretpostavljam, gospodina Miloševića i da ima mnogo veću operativnu kontrolu direktno iz Prištine i štaba u Nišu, gde mu je bio štab, u operacijama unutar kosovske teritorije. Ja mislim da je on smatrao da je to prilika da pokaže da je on voljan da izvršava naređenja jugoslovenske Vlade van uobičajenog komandnog lanca koji je trebalo da ide preko načelnika Generalštaba i generala Dimitrijevića, koji je bio načelnik obaveštajne službe.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vi ste pomenuli, aludirali na činjenicu da ste vi sa ovim pojedincima razgovarali, ali o tome sam vas pitao u odnosu na jedan drugi pasus. Ali, da li sam ja u pravu da ste vi, u stvari, razgovarali o svojim zapažanjima u vezi sa tim incidentima u leto 1998. godine sa generalima Perišićem i Dimitrijevićem?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, to je tačno. Imali smo dugačke razgovore. Kao profesionalni vojnik, bio sam u situacijama koje su bile donekle slične onome šta se dešavalo na Kosovu. I pokušavao sam da dam savete kao profesionalni vojnik. I bilo je očigledno, na osnovu ponašanja generala Perišića i Dimitrijevića, da oni nisu bili zadovoljni načinom na koji su operacije bile organizovane, kao i zbog toga što je uobičajeni komandni lanac relativno ignorisan da bi se sprovodila jedna mnogo agresivnija politika koja je uključivala Vojsku Jugoslavije, kao što sam rekao, u pružanju direktne podrške operacijama MUP-a širom pokrajine Kosovo.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da bi nam bila jasna funkcija i ono šta se dešava tamo, mislim da ste vi možda to već i rekli, ali zamoliću vas da to razjasnite ako možete, molim vas. Ono šta je VJ radila u leto 1998. godine, kako ste vi opisali, da li se tu radilo o čisto pograničnoj aktivnosti, ili je ona sada učestvovala u unutrašnjim bezbednosnim operacijama?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Početkom 1998. godine, Vojska Jugoslavije je bila razmeštena na granici, naročito na albanskoj granici i južnoj i zapadnoj granici. Kako su operacije postajale sve komplikovanije, morali su da se povuku da bi dali podršku MUP-u koji u izvesnom smislu nije bio sposoban da obavlja te operacije.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Znači, kad su podržavali MUP, da li je to bio deo različite funkcije. Da li je to bila stvar unutrašnje bezbednosti?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, to se graničilo sa funkcijom unutrašnje bezbednosti. To se definitivno promenilo i formalno je postalo jasno atašeima za odbranu 28. jula, kada je general-pukovnik Ojdanić dao takvu izjavu za atašee.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste vi razgovarali sa generalima Perišićem i Dimitrijevićem u vezi sa tim da li se oni slažu sa takvim razmeštajem ili upotrebom vojske?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Oni su obojica bili nezadovoljni i nisu se slagali sa većim učešćem Vojske Jugoslavije. To su mi i rekli barem u dva navrata. I, kao što sam rekao, oni su sada manje ili više bili van redovnog, uobičajenog komandnog lanca. I oni nisu mogli da utiču na situaciju i na izdavanje zadataka šta se sada vršilo direktno iz Beograda do Prištine i Niša, štaba Treće armije van Kosova.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine, vi ste već pomenuli 27. avgust kada se general Ojdanić sastao sa atašeima za odbranu i izneo tu novu politiku. Da li je to bilo pre ili nakon što ste vi prezentirali te video snimke? Da li ste vi to uopšte prezentirali?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Jesam. Mislim da sam to pokazao generalu Dimitrijeviću. On je onda razgovarao sa generalom Perišićem, a, isto tako, ja sam tu traku i dao službi inostranih oficira za vezu nakon što je general Ojdanić održao govor akreditovanim atašeima.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Šta ta video traka pokazuje?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Na toj traci vide se jedinice Vojske Jugoslavije, teška artiljerija i borbeni tenkovi kako izvode operacije u središnjem delu Kosova u i oko Suve Reke, Blaca (Bllace) i Dulje (Duhel), područja koja su bila pod stalnim bombardovanjem u okviru operacija "čišćenja" koje su trajale celog jula, avgusta i septembra 1998. godine.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Pošto poznajete geografiju Kosova, recite nam, molim vas, Junik (Junik), Prilep (Prejlep), Rznić (Irnziq) i Glođane (Gllogjan), gde se nalaze ta sela? U kom području?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Sva ta sela nalaze se između zapadnog grada Đakovice i Dečana, otprilike nekih deset kilometara južno od Dečana, prema području Jablanice (Jabllanice). Tamo se nalaze mala sela Rznić i Prilep, odmah uz glavni put. Tamo su nas odveli, čini mi se, u avgustu jer se na mestu zvanom "Glođani" odigrao masakr. Kako smo tamo odvedeni u pratnji, u Đakovici nas je sačekao MUP, imali smo priliku da prođemo pokraj trupa koje su još uvek izvodile operacije, a sastajale su se od elemenata Vojske Jugoslavije, SAJ, JSO i PJP-a. I dok smo mi prolazili, oni su još uvek spaljivali kuće, pucali u kuće dok su nas vozili u oklopljenom konvoju do malog sela Glođani. MUP, koji nas je tamo doveo, dao nam je do znanja da se u jednom dubokom kanalu odigrao masakr. Ja sam lično video nekih šest do osam leševa, ubijenih iz vatrenog oružja, a na betonskom zidu kanala je bilo tragova ispaljenih metaka. Ko su bili ti ljudi, nije bilo moguće utvrditi, jer nam nije bilo dozvoljeno da priđemo blizu tim leševima. No, komandant MUP-a u Đakovici rekao mi je da su to kosovski Srbi koje je ubila lokalna OVK. No, kao što sam rekao, mi nismo mogli to da potvrdimo, ali, kao što sam rekao, tamo je zaista bilo šest do osam leševa.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li je na sastanku koji ste imali 28. avgusta sa Ojdanićem, pomenut taj incident, to paljenje i pucanje?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da. General Ojdanić izgleda nije želeo da zna šta se stvarno dešava na terenu. Ono šta smo ja i drugi vojni atašei videli, jasno nam je dalo do znanja da je uprkos onome šta se službeno tvrdi u Beogradu, istina na Kosovu drugačija. Mnoge od tih operacije bile su izvođene na veoma grub način. Ja sam lično, tokom 1998. i 1999. godine, video između 200 i 300 spaljenih sela. Video sam kako se žito bezobzirno pali. Video sam i kako se poslovni prostori pljačkaju i uništavaju, benzinske stanice, prodavnice. A u gradovima poput Dečana, Peći i Đakovice, albanski delovi tih gradova bili su potpuno spaljeni. To obuhvata i oštećenja na džamijama. Ja sam, kao i neki drugi ljudi, rekao Vojsci Jugoslavije da to nije baš pametan način da se vode operacije. Dakle, radi se o značajnoj šteti nanetoj civilima, čija je svrha bila da se civili nateraju da napuste svoje kuće, farme i gradove koje sam već pomenuo, Peć, Dečani i Đakovica.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala. Izvinjavam se što se sad vraćam na tu temu, ali ova četiri sela koja ste pomenuli, Junik, Prilep, Rznić i Glođani, opisali ste nam šta ste videli. Da li je incident koji ste tamo videli, da li ste vi o tom incidentu raspravljali sa Ojdanićem i ako jeste, da li vam je on nešto rekao o tome kako na to treba da se posmatra u smislu bezbednosnih ili humanitarnih problema?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ne. Zapravo, ne. Meni se čini da on to jednostavno nije mogao da shvati. Na primer, časni Sude, mali zaselak Prilep, na putu Dečani - Đakovica bilo je visok nekih 30 do 40 centimetara. Hoću da kažem da su sve kuće buldožerima srušene sa zemljom. Prema tome, to je nivo razaranja o kome govorimo. U izvesnim delovima Kosova je došlo do teškog i masovnog razaranja, a general Ojdanić nije hteo da čuje tu informaciju.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu, idemo sada na paragraf 12. Vi ste tokom vaših dužnosti imali kontakt sa lordom Ešdaunom koji je takođe posetio Kosovo?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Tako je. Ako se ne varam, on je u dva navrata posetio Kosovo i ja sam išao sa njim i sa našim ambasadorom.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Kad je to bilo, otprilike?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Jedna poseta je bila krajem septembra, mislim da je to bio 26. ili 27. septembar. Međutim, mislim da su oni proveli nekih četiri ili pet dana. Tako da je to bio prilično dug period boravka na Kosovu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Bez mnogo detalja, ali recite nam koja ste mesta posetili sa lordom Ešdaunom?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Mi smo obavili jednu detaljnu turu celog Kosova, ali tom prilikom smo se koncentrisali se na područje mesta Suva Reka, Dulje, Blace, a pratio nas je Bi-Bi-Si (BBC). Oni su snimili operacije koje su tada bile u toku i bilo je sasvim jasno da je te operacije podržavala Vojska Jugoslavije.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste vi imali pristup toj traci koju je snimio BBC?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, ja sam tu traku video. Mislim da je to iste večeri bilo emitovano na vestima.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste vi nešto snimali fotoaparatom ili video kamerom?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Jesmo.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste kasnije imali sastanak sa generalom Ojdanićem u prisustvu lorda Ešdauna?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Mislim da jesmo. Lord Ešdaun se još sastao i sa gospodinom Miloševićem, odmah nakon posete Kosovu, barem jednom prilikom i takođe preneo ove komentare gospodinu Miloševiću.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Časni Sude, pasus 13. Ukratko, između jula i oktobra, koliko ste puta posetili Kosovo?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Otprilike 11 puta. Ponekad bi to bilo tri, četiri, pet ili šest dana, tako da mogu reći da sam krajem leta i početkom jeseni dosta vremena proveo na Kosovu. Isto tako i na hitan zahtev gospodina Holbruka (Richard Holbrooke) kada je on pokušavao da postigne potpisivanje inicijative krajem oktobra i u novembru. Ja sam tada nadgledao povlačenje, u skladu sa Holbrukovim planom, jedinica Vojske Jugoslavije nazad u kasarne u Prištini, Prizrenu i Uroševcu (Ferizaj).

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste prilikom svake od tih poseta videli dokaze u incidentima?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da. Stalno su se događale pljačke i spaljivanje sela. Neka sela su pljačkana i paljena po tri puta. Civilno stanovništvo ih je napustilo, zatim se vratilo, kada su mislili da je bilo relativno sigurno vratiti se.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Dajte da to razjasnimo. Kad kažete tri puta, mislite da su oni spalili, ljudi bi otišli, vratili bi se, ponovo bi ga spalili, ponovo bi otišli? Da li mislite da se to dogodilo tri puta?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, upravo sam to mislio. Zato što je civilno stanovništvo bežalo u šume. Treba imati na umu da je to bilo veoma toplo leto. Međutim, kada je počela da dolazi jesen, temperature su počele brzo da se spuštaju pa je jedino utočište bilo u šumi ili da se vrate nazad u oštećene kuće, u čemu im je pomoć pružao UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees).

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni Sude, ne znam kada želite da napravite pauzu.

SUDIJA MEJ: Mislim da smo počeli u 10.35. Prema tome, imate još 15 minuta. Otprilike toliko.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu, pokušaću da završim pre pauze, ali nisam znao kada će ta pauza da bude. Hvala. Sada

paragraf 14. Idemo sada malo brže. Gospodine, već ste govorili o 3. oktobru 1998. godine i o vašem sastanku sa generalom Dimitrijevićem tog dana. Vi ste već prepričali deo tog razgovora. Recite nam, da li ste sa generalom Dimitrijevićem razgovarali o nekim protivvazдушnim oružjima koja ste vi lično videli i o njihovom korišćenju u borbi protiv civila?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, tokom cele 1998. godine, skoro sva oprema za protivvazдушnu odbranu, tu se radilo o oklopnim vozilima, vozilima sa točkovima i vozilima koja imaju gusenice i točkove, dakle ono što zovu BOV 3 i "praga", sve je to korišćeno za direktnu paljbu po selima, što sam ja lično video više puta. I to je bila taktika. Dakle, direktni napad na selo kako bi se razorila infrastruktura sela i kako bi se stanovništvo, koje je tamo bilo, isteralo iz kuće.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Recite nam, da li se činilo da su ta sela na osnovu vaših opservacija bila vojne mete?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ne, to su bila normalna civilna sela. Naravno, neizbežno je da su se u nekim od tih sela nalazile i pristalice Oslobodilačke vojske Kosova. Jer, kao što vi veoma dobro znate, na Kosovu je 1998. godine bilo nešto više od milion Albanaca.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Prema vašem shvatanju Ženevskih konvencija (Geneva Conventions), da li je takvo ponašanje dopušteno?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ne, nikako. To su bili topovi od 20, 30 i 40 milimetara. Oni imaju veoma veliku razornu moć i njihovo korišćenje je, prema Ženevskim konvencijama, predviđeno u borbi protiv vazduhoplova i\ili drugih oklopnih vozila, ali ne protiv ljudstva.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine, da li postoji neko telo pod nazivom "HMA"?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: HMA je skraćenica na engleskom za ambasador Njenog Veličanstva (Her Majesty's Ambassador).

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Znači, kad ste se sastajali sa Dimitrijevićem, to je bilo u prisustvu ambasadora Donelija (Brian Donnelly)?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da. Nakon što sam se vratio sa Kosova, moj ambasador je želeo da razgovara sa najvišom osobom sa kojom je bilo moguće razgovarati, kako bismo racionalizovali situaciju koja je brzo izmicala iz ruke.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I vi ste u pratnji ambasadora britanske kraljice otišli na taj sastanak 3. oktobra?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li se tamo razgovaralo o odgovornosti za Kosovo?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ja mislim da je moj ambasador veoma jasno stavio do znanja da on smatra gospodina Miloševića, Vojsku Jugoslavije i MUP odgovornim za ono šta se događalo na Kosovu. On je, takođe, rekao da će u budućnosti možda da se preduzmu koraci protiv onih koji su sasvim jasno bili odgovorni za zločine protiv čovečnosti.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste vi u jednom izveštaju dobili podatke o tome da na Kosovu deluju jedinice PJP-a?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: To je bilo u vreme kada je gospodin Holbruk preuzeo svoju inicijativu. Tada su razne jedinice MUP-a razmeštene van Kosova i ja sam lično video kako te jedinice odlaze sa Kosova. Međutim, kratko vreme nakon toga, druge jedinice MUP-a i PJP-a dovedene su nazad na Kosovo kako bi se zamenile one jedinice koje su bile na dužnosti nekih tri ili četiri meseca.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Znači, da li se može reći da se činilo da se na početku sporazum poštovao, ali da su se onda stvari promenile?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da. Ja sam lično video kako je Vojska Jugoslavije vratila tri borbene grupe nazad u kasarne. Ja

sam o tome izvestio relevantne vlasti. Isto kao što sam rekao, videli smo da se povlače i neki elementi MUP-a, odnosno PJP-a. Međutim, nakon toga, videli smo druge elemente kako se za nekoliko dana vraćaju na Kosovo i, dakle, zamenjuju one koji su napustili Kosovo.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Znači, proteklo je samo nekoliko dana pre nego što su druge jedinice zamenile povučene jedinice?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Koliko se ja sećam, radilo se o periodu od jedne, najviše dve nedelje. Prema tome, *status quo* je bio ponovo uspostavljen, u smislu broja srpskih snaga bezbednosti na Kosovu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Preskačemo sada sve do paragrafa 18 i recite nam brzo i kratko: 19, 20 i 21. decembra 1998. godine, neposredno pre Božića, da li ste uočili nešto u vezi sa 211. brigadom iz Niša?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. Ta brigada iz Niša koju smo veoma lako mogli da identifikujemo po znacima koje je nosila, razmeštena je na zapadu na uzvišenju, odmah na prilazu Podujevu (Podujeve), duž glavnog pravca snabdevanja koji je išao prema Kuršumlijskoj Banji. To je bilo istureno komandno mesto Treće armije iz Niša. Prema tome, oni su, dakle, šttili svoj glavni pravac snabdevanja od OVK koja je u tom delu Kosova izvela više napada. Ali tamo su bile snage koje su brojale više od jednog bataljona. A, isto tako, blizu jednog aerodroma, nalazio se još jedan bataljon, ne baš u punom sastavu. Prema tome, oni su u i oko Podujeva imali nešto manje od jedne oklopne brigade, što uključuje borbene tenkove, borbena oklopna vozila i artiljeriju.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Ja nisam vojnik pa morate možda malo nešto da razjasnite. Kad kažete da ste videli tenkove, da li su to bili tenkovi MUP-a ili...

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ne, Vojska Jugoslavije je zadržala kontrolu nad svim glavnim borbenim tenkovima, a

posebno su neke jedinice bile opremljene i savremenim tenkovima T84, što ukazuje na to da su te jedinice uglavnom došle spolja, da nisu bile sa Kosova. One su došle iz Niša ili čak iz Beograda.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Znači, 211. brigada iz Niša je bila definitivno brigada Vojske Jugoslavije?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Koliko, otprilike, ljudi broji brigada?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Pa, otprilike između 3.000 i 4.000, zavisno od stepena popunjenosti u datom trenutku.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Znači, radi se o veoma velikoj grupi ljudi?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, radi se o veoma velikoj i veoma snažnoj organizaciji i oni su naneli veliku štetu selima zapadnog Podujeva: Bradaš (Bradash), Dobrotin (Dobratine), Gornja Lapaštica (Llapashtice e Poshtem) i Donja Lapaštica (Llapashtice e Eperme).

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Jeste li u to vreme, kad ste videli 211. brigadu, videli i pripadnike MUP-a?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, posetio sam njihovu komandu u Podujevu i tamo sam unutar kruga video i MUP i Vojsku Jugoslavije i bilo je sasvim jasno da oni rade zajedno.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Još jedno pitanje o toj temi, budući da ste vi profesionalni vojnik, nakon što ste videli toliko mnogo ljudi i činjenicu da MUP i Vojska Jugoslavije rade zajedno, jeste li stvorili neki zaključak, mišljenje ili spekulaciju o tome šta se dešavalo?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, meni je ukazivalo na to koliko ozbiljno Vojska Jugoslavije shvata tu situaciju, situaciju koja se pogoršavala. Bilo je sve više i više ljudi i opreme

Oslobodilačke vojske Kosova. A osim toga oni su, naravno i štitili svoj glavni pravac u južnu Srbiju, prema Prokuplju i Nišu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li vas je zabrinulo to šta ste tamo videli?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Bio sam veoma zabrinut, časni Sude, jer svaki put kad je bila izvedena neka operacija, došlo je do sasvim nerazumne upotrebe velike sile prema selima i gradovima.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala, pukovniče Krosland. Želeo bih sada da se vratimo na 15. januar 1999. godine. Tada se dogodilo ono šta je poznato pod imenom "Račak". Možete li Sudu malo detaljnije da kažete gde ste bili, u koje vreme, na kom mestu, šta ste tačno videli? Dakle, želeo bih da vi objasnite svojim rečima Sudu kako je došlo do toga da ste bili tamo, gde ste tačno bili i šta ste videli?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, malo selo Račak nalazi se odmah zapadno od mesta po imenu Štimlje (Shtime), koji je na jednom od južnih puteva koji vode prema Suvoj Reci i Prizrenu. Štimlje je bilo zajednička tačka koncentracije vojske i MUP-a, jer se odmah iza Račka nalazilo jedno malo selo Crnoljevo (Carraleve) gde je zaista Oslobodilačka vojska Kosova imala kvazi-kontrolu nad ovim planinskim putem koji je išao prema mestu Dulje, gde je Vojska Jugoslavije imala jednu borbenu grupu, relativno izolovanu, na uzvišenju koji je gledalo na selo Suva Reka. Ako se dobro sećam, došlo je do napada na jednu patrolu MUP-a, možda je to bila i patrola Vojske Jugoslavije, odmah zapadno od sela Račak. Mislim da su u tom napadu ubijena tri pripadnika MUP-a. I tada je bilo sasvim jasno da će započeti velika operacija u kojoj će biti korišćena 243. brigada pukovnika Delića iz Uroševca, formacija Vojske Jugoslavije, kao i svi kombinovani elementi PJP-a i MUP-a. Cilj te operacije bio je da se neutralizuje ono za šta je rečeno da je komanda Oslobodilačke vojske Kosova, da se poslužim njihovom terminologijom. Ja bih rekao da je to bila tek jedna baza, ali o tome se može diskutovati.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Moram da vas zaustavim da to razjasnimo. Ovo šta ste pomenuli da su ubijena dvojica ili trojica ljudi. Je li to bilo 15. ili par dana pre 15. januara?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Mislim, ako se dobro sećam, da je do toga došlo par dana pre glavne operacije u Račku koja je izvedena u noći od 14. na 15. januar.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Znači, neko vreme pre operacije u Račku?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, to je verovatno bio katalizator te operacije...

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Izvinjavam se što sam vas prekinuo.

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ja sam tamo stigao negde u rano poslepodne, mislim oko 14.00 i tamo je već bilo u toku stalno bombardovanje iz M80, to su oklopna borbena vozila, njih otprilike devet sa uzvišenja nad Račkom, a pomagali su im i topovi D30. To su haubice Vojske Jugoslavije.

SUDIJA KVON: Pukovniče Krosland, kako ste vi saznali da će da dođe do operacije u Račku?

SVEDOK KROSLAND: Časni Sude, Kosovska verifikaciona misija (OSCE Kosovo Verification Mission) takođe se nalazila u tom području i ona je takođe pokušavala da nadgleda operacije koje su bile u toku. Na osnovu količine ljudstva, MUP-a u svim oblicima i Vojske Jugoslavije koje su se skoncentrisale u tom području, bilo je veoma jasno da predstoji neka operacija.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Jeste li zato otišli u Račak?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da. Ako u nekom regionu provedete onoliko vremena koliko sam ja proveo tamo, steknete neki osećaj za stvari koje se dešavaju. To mesto je bilo veoma teško i veoma opasno za jugoslovenske vlasti u smislu ostvarivanja kontrole, ali su morali da imaju kontrolu nad tim područjem, jer

je tuda prolazio njihov glavni pravac snabdevanje prema zapadu, prema Suvoj Reci i dalje prema Prizrenu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Izvinjavam se, umešao sam se u pitanje sudije Kvona (Kwon), ali sada bih vas želeo ponovo da vas pitam nešto. Vi ste pomenuli nekakve M-80. Stalno bombardovanje iz M-80, tako piše u transkriptu. Rekli ste, da su to bila neka borbena oklopna vozila, je li to vrsta tenkova, šta je to?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ne, to su manja oklopna vozila sa teškim mitraljezima i oni nose prilično veliku vatrenu moć. Kao što sam rekao, bilo je otprilike devet tih vozila i iz njih se manje-više stalno pucalo na Račak i okolno područje.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Jeste li bili u poziciji da utvrdite odakle je došla sva ta oprema? Je li to bila oprema VJ ili MUP-a? Je li tamo bilo i tenkova?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Tamo su bili elementi Vojske Jugoslavije iz 243. brigade, to smo prepoznali. To je mehanizovana brigada iz Uroševca. To je, znači, bilo u zoni odgovornosti te brigade.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Jeste li videli tenkove?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, videli smo neke tenkove T-55.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Izvinjavam se što sam vas ponovo prekinuo. Recite, kad se uzme u obzir veličina te operacije koju ste videli, recite nam, u normalnom komandnom lancu, na kom nivou planiranja ili saradnje je jedna takva operacija morala da se organizuje?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, tamo mora da se radilo o tesnoj saradnji između 52. korpusa Vojske Jugoslavije stacioniranog u Prištini pod komandom generala Lazarevića, koga sam poznavao i mnogo puta video i isto tako pružio pomoć vojnicima Vojske Jugoslavije koji su bili ranjeni, a jedan je bio i ubijen. Ja sam otišao da vidim tela i, takođe, pružio sam pomoć njihovim

vojnici koji su bili ranjeni. To je dokumentovano u drugim područjima. Međutim, sasvim je bilo jasno da se radilo o koordiniranim potezima Vojske Jugoslavije i MUP-a kojima je cilj bio da se očisti OVK iz tog područja i da se nauče pameti. Meni se činilo da je to bio netaktičan način da se to uradi, budući da su to radili pod nosom Kosovske verifikacione misije ambasadora Vokera (William Walker).

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Jeste li vi videli tamo nekoga iz KVM-a, dok ste bili tamo?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Jesam. Mislim da je to bio ambasador Voker, ali ne sećam se tačno.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Jeste li bili tamo kad je došlo da samog sukoba?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ja sam tamo stigao neposredno nakon što je započeo veliki sukob i celog tog poslepodneva i dana trajala je aktivnost visokog intenziteta.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Mislim da Sud želi da zna šta ste vi tačno videli, šta je ko kome radio, kada i gde?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Iz načina na koji su korišćeni M-80, dakle borbena oklopna vozila koja su bila na uzvisini iznad Štimlja, nad Račkom, bilo je sasvim jasno da su oni pružali, kako mi to zovemo, intenzivnu vatrenu podršku u samom području sela Račak. Zatim, ja mislim da je došlo do operacije čišćenja, mi to nazivamo operacijom čišćenja, koja je prošla kroz selo Račak. Ako se dobro sećam, izneto je sedam ili osam pripadnika Oslobođilačke vojske Kosova koji su ubijeni. Drugi ljudi koji su ubijeni, mnogi od njih imali su opekotine, što ukazuje da su oni ubijeni iz neposredne blizine. Naravno, ja nisam bio prisutan kada su ti ljudi ubijeni, međutim, na žalost, u svom životu sam video dovoljno leševa da sam mogao da shvatim da su ti ljudi bili ubijeni iz neposredne blizine.

SUDIJA KVON: Pukovniče, jeste li videli ili čuli razmenu vatre u to vreme?

SVEDOK KROSLAND: Da, to je moglo da se čuje skoro i u Prištini. Radilo se o veoma ozbiljnoj operaciji. Prema mom mišljenju, radilo se, isto tako i o potpunom ignorisanju ovlašćenja Kosovske verifikacione misije. Ja mislim da je ambasador Voker tamo stigao sa svetskom štampom i oni su došli, ne onoliko blizu kao što smo mi bili, međutim veoma su jasno mogli da vide tih devet oklopnih vozila kako pucaju direktno na Račak, kao i druge jedinice koje su bile raspoređene u području Štimlja, a koje su podržavale tu operaciju.

SUDIJA KVON: Da li to znači da ste vi videli da neko odgovara na njihovu vatru, da OVK uzvraća vatru?

SVEDOK KROSLAND: Ne, časni Sude, to nije bilo moguće da se vidi zato što su se oni nalazili dole, na drugoj strani brda, a na njih su gledale srpske snage bezbednosti sa svog položaja. To je jedan pošumljeni položaj, sa koga je bilo moguće da neko možda pobegne neopažen ka jugu, ali sa srpske strane radilo se o jednoj goljoj uvali, dolini koja je od njihovih položaja vodila ka Račku.

SUDIJA KVON: U redu, hvala vam.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Samo da razjasnimo, da nastavimo od pitanja sudije Kvona, kad ste odgovorili na pitanje o razmeni vatre, odgovorili ste na način na koji jeste. Jeste li naglasili reč "razmena" ili...

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ne, bilo je vrlo teško da se odredi da li je i uzvraćana vatra zato što je paljba u pravcu sela bila vrlo, vrlo žestoka.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste vi tokom vaših dužnosti i posete Račku obišli deo koji se pominje kao "jarak", nakon tih događaja?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ne, ja tamo nisam išao, jer je pristup bio ograničen. Mislim da je ambasador Voker otišao zajedno sa još par ljudi iz KVM-a.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vi lično niste otišli?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ne, ja nisam lično tamo išao.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li možete da nam vremenski odredite otprilike kad ste vi videli tu tešku artiljerijsku paljbu usmerenu ka Račku, otprilike kada?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Koliko se sećam, to je bilo pre podne 14. ili 15. Mislim da je to možda bilo pre podne 15., do kasno posle podne 15.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Odakle ste vi posmatrali to, gde ste vi bili da biste mogli to da vidite?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Mi smo uspeli da stignemo relativno blizu Štimlja, raznim putevima koje smo razradili ranije. Apsolutno nije bilo... To jest defincija toga ko je učestvovao u tome je bila veoma jasna.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li je bilo posmatrača KVM-a koji su imali otprilike iste mogućnosti kao i vi da vide taj incident?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Bila je jedna dobra osmatračka tačka odakle se možda to moglo videti, koja je meni bila poznata. KVM, koliko je meni poznato, nije im bilo omogućeno da uđu. Mislim da je ambasador Voker dobio dozvolu da uđe unutra sa još nekim osobama, nakon operacije, da vidi šta se desilo.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li je KVM, koliko je vama poznato, mogao da bude u položaju da vidi isti taj incident koji ste vi videli i da obavesti o tome ljude iz svog komandnog lanca?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, to je tačno.

SUDIJA MEJ: Gospodine Rajnefeld (Ryneveld), ako se sada spremate da pređete na drugu temu, možda je sad prikladan trenutak da napravimo pauzu.

TUŽILAC RAJNEFELD: Da, časni Sude, ja se sada spremam da pređem na pasuse 20, 23 i 25 i 27. To je sve što mi je ostalo.

SUDIJA MEJ: U redu. Međutim imajući u vidu vremenska ograničenja, možda nije moguće da danas završimo sa pukovnikom Kroslandom. Pukovniče, učinićemo sve što možemo da danas završimo sa vašim svedočenjem, ali ne mogu ništa da obećam. Za vreme pauze molim vas da ne govorite o svom svedočenju sve dok se ono ne završi, a to uključuje i članove tima Tužilaštva. Međutim, ako vi morate da odete, pa da se nakon izvesnog vremena vratite da završite svoj iskaz, u nekom periodu od sad pa do leta ili rane jeseni, molim vas da o tome porazgovarate sa gospodinom Rajnefeldom da biste mogli da nađete odgovarajući termin.

SVEDOK KROSLAND: Da, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Gospodine Rajnefeld, možda možete da nas obavestite o ishodu tih razgovora?

TUŽILAC RAJNEFELD: Hvala. Mislim da neće da bude potrebno da ja razgovaram sa svedokom u međuvremenu. Ali radi svake sigurnosti, mi smo to već detaljno ispitali, a nadao sam se da je to malo verovatno i verujem da će svedok moći da se vrati ovde u ponedeljak rano ujutro, ukoliko bude mogao da ode odavde ranije pre podne.

SUDIJA MEJ: Da, čini mi se da je to sasvim u redu.

(pauza)

(privatna sednica)

sekretar: Na otvorenoj smo sednici, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Najs (Nice).

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, imamo par administrativnih stvari koje moramo danas da rešimo. Mislim da neću da budem siguran da li mogu da završim s tim do 13.30 ili 13.45. U svakom slučaju,

izgleda da će pukovnik Krosland morati da se vrati u ponedjeljak. Svedok K-32, svedok za koga je Pretrenso veće tražilo dodatne informacije i za koga smo mi dali izjavu od kraja aprila, rečeno je da s njim nije stupljeno u vezu do maja. Ja se izvinjavam zbog te greške u našem zahtevu, radilo se o kraju aprila. Izjava govori sama za sebe, što se tiče njenog značaja i mi smatramo da moramo da, u skladu sa vašim naređenjem, da razjasnimo tačno koje su naše namere. Časni Sude, vraćamo se na Marjana Krasnićija (Marjan Krasniqi) koga je optuženi pomenuo jutros. Njegove izjave, pošto smo ih pregledali, podložne su kompletnoj proceduri prema Pravilu 92bis i to je obavljeno u regionu 13. marta kad smo mi nameravali da i njega uključimo u naše izvođenje dokaza. Kao što je Pretresnom veću poznato, mi smo drastično smanjili broj svedoka od tada. On potencijalno i dalje jeste koristan svedok i pošto optuženi želi da se njegova izjava uvrsti u spis, ja sada upozoravam da u skladu sa Pravilom 92bis, zahtevam da se njegova izjava, u skladu sa paketom dokumenata koje je optuženi dobio i koje je Sud dobio, izvodi u skladu sa Pravilima 92bis u potpunosti. Znači, to može da se pročita u spisu. Bilo bi iznenađujuće ako bi optuženi to osporio, pošto je tražio da ta izjava uđe u spis. Uobičajeni vremenski rok za Pravilo 92bis je 14 dana, sedam dana i 14 dana, ja mislim, ali tražim da se onda to možda skрати, tako da optuženi može svoj stav da razjasni u vezi sa tim da li će da bude potrebno da se ovaj svedok pozove na unakrsno ispitivanje ili ne. Dalo bi se zaključiti da neće.

SUDIJA MEJ: U redu, razmotrićemo to.

TUŽILAC NAJS: Ostalo je nerešeno pitanje položaja Gospodina Kua (Philip Coe). Sud je pokrenuo ideju o praktičnom rešenju tog problema, kao jednu mogućnost, što se tiče njegovog glavnog svedočenja, da on svedoči pre nego što se pozove de la Billijer (Peter de la Billiere). Jedini potencijalni problem je da prema uobičajenom pravilu svedok ne bi komunicirao sa Tužilaštvom nakon što počne sa svojim iskazom. Međutim, to ne važi ako se radi o unakrsnom ispitivanju veštaka. I, onda, kada se taj problem reši,

možda će Sud onda hteti da razmisli o toj mogućnosti i mi, naravno, ćemo vrlo rado da poštujemo odluku Suda. Postoji jedno tehničko pitanje koje želimo da se reši. Dokazni predmeti sada nisu kategorizovani, nisu podeljeni. Postoji problem ako se dokumentu da broj ili ako se on klasifikuje na neki način, onda taj dokument mora ponovo da prolazi kroz čitavu proceduru, da ljudi numerišu te brojeve i tako dalje. Ja sam siguran da ćemo da nađemo rešenje za dokazne predmete prema Pravilu 92bis u budućnosti, tako da ne traćimo vreme, da ljudi ne moraju da drugi put numerišu iste dokumente. Što se tiče dokumenata gospodina Kua, mi ćemo rado da uradimo bilo šta što će da pomogne da se bolje organizuju ti dokazni predmeti, da bi oni mogli lakše da se koriste. Mislio sam da, možda, te dokumente možemo da stavimo u registratore koji će da budu kategorizovani, da bi se njima lakše rukovalo. Ali bi nam pomoglo da znamo da li možemo da ga pozovemo po tom osnovu. Ako tako može da se uradi, onda ćemo da obavimo sve neophodne pripreme, razgovore o mehanizmu rukovanja dokazima sa vašim službenikom za pravnu proceduru.

SUDIJA MEJ: Svedočenje gospodina Kua se delimično osporava, tako da, ako hoćete da osporite ono šta su prijatelji suda predložili, ja mislim da je onda potrebno da saslušamo strane o tome.

TUŽILAC NAJS: Da, to neće dugo da traje, ali nadamo se da ćemo da podnesemo pisani zahtev sutra da bismo tačno naznačili o kojim se pitanjima ovde radi. I na kraju, mi smo podneli izjavu Isufa Jeminija (Isuf Emini), rođaka čoveka koji je čuo neke komentare iz njegove zgrade. Dopušteno nam je da ga pozovemo. Da li mogu da sada kažem da ćemo želeti da ga pozovemo u roku od sledeće dve nedelje. On je koristan svedok, a neće trebati mnogo vremena za njega.

SUDIJA MEJ: Da li je njegova izjava obelodanjena?

TUŽILAC NAJS: Da, jeste, ona je obelodanjena i ako se dozvoli da se on pojavi, već je obelodanjena izjava.

SUDIJA MEJ: Znači, obelodanjena je optuženom.

TUŽILAC NAJS: Da. U redu, hvala vam.

SUDIJA MEJ: Molim da se pozove svedok.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu, ja sam se upravo spremao da pređem na pasus 20 u sažetku. Pukovniče Krosland, mi ćemo malo da rezimiramo vaše svedočenje. Koliko sam shvatio, tokom vaših putovanja po Kosovu, već ste svedočili da ste videli uništavanje, paljenje i pljačkanje određenih sela. Da li se i to desilo 1999. godine?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, jeste, časni Sude, u kraju oko Podujeva, gde je bila razmeštena Vojska Jugoslavije, to je bila 211. brigada iz Niša i barem četiri sela, Gornja Lapaštica (Llaphhtice e Eperme) i Donja Lapaštica (Llaphstice e Poshtem), Dragaš (Dragash) i Dobrotin (Dobratin) su bila prilično devastirana.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Časni Sude, ta sela se vide na strani 3 kosovskog atlasa. Da li ste vi videli bataljon Vojske Jugoslavije da učestvuje u tome što ste videli da se dogodilo u tim selima koja ste upravo pomenuli?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude, direktna i indirektna paljba je dolazila iz oružja koje je koristila Vojska Jugoslavije kao i elementi MUP-a i PJP.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Možete li ukratko da opišete metode operacije, ko je šta radio, kojim redosledom i kome?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: U većini operacija ispaljeni su pucnji upozorenja na sela koja je trebalo da budu napadnuta da bi se civilno stanovništvo upozorilo da dolaze i gore stvari, onda bi došlo do vrlo velikog razaranja, nakon čega će onda da usledi operacija na terenu koja je, kao što sam već rekao, podrazumevala paljenje i pljačkanja kuća koje su ostale neporušene. Takođe bi bili uništeni usevi na poljima pored kuća, a i šire, po centralnom Kosovu, koje je poljoprivredni kraj i koji je, u stvari, žitnica Kosova.

Naročito taj deo oko Kijeva, u centralnom delu, je goreo nekoliko nedelja, jer su više puta paljene vatre tokom leta i u kasnu jesen 1998. godine.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I kakav je to efekat imalo, to paljenje useva, na sposobnost meštana da se kasnije vrate?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Mislim da je to u početku njih jako mnogo uzrujalo. Uništavana je i stoka, takođe nemilosrdno. Krajem 1998. godine, kada su UNHCR i druge humanitarne organizacije počele da dostavljaju hranu i druge stvari u region, možda tada te aktivnosti nisu bile toliko razarajuće, ali ne mogu da kažem zašto su se uopšte one dešavale.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vi ste nam opisali način na koji su se stvari radile. Koje su snage učestvovala u pljačkanju ili u tim terenskim operacijama. Da li je to vojska ili neko drugi?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Većina tih operacija na terenu na koje sam ja naišao, direktna i indirektna vatra, je bila podrška Vojske Jugoslavije, a oni koji su vršili napade na terenu su, u stvari, bili iz redova JSO, PJP ili SAJ jedinica, koje bi onda prošle kroz taj kraj, sistematski ga očistile i izvršile najrazornije operacije. A naravno da je granatiranje od strane Vojske Jugoslavije i drugih elemenata bilo vrlo destruktivno.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li je bilo koordinacije između vojske i snaga na terenu da bi se izbeglo pucanje na sopstvene snage?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da. Ja sam siguran da je postojao centar za koordinaciju, verovatno u Prištini, gde su se planirale zajedničke operacije, da bi se sprečilo ono što mi nazivamo "plavo na plavo", ali i da bi se sprečila artiljerija i ostale vrste oružje dalekog dometa da pucaju na one delove u kojima su se nalazile druge srpske snage.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Kad ste vi videli te operacije, šta su seljani radili za vreme tih operacija?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Kao što sam rekao, pucalo bi se kao upozorenje na selo, da bi se seljani naterali da odu pre nego što bi došlo do glavnog napada. Prema tome, napadi u krajevima kao što je Mališevo i druga sela u tom kraju, većina seljana je verovatno već bila otišla, tako da bi onda trupe samo prošle kroz taj kraj i bezobzirno uništavale sve i etnički čistile ili pokušavale, ako hoćete, da etnički očiste te krajeve i uspeli su u tome da, barem u kraju Mališeva potisnu nekih 30.000 do 40.000 seljana koji su većinu leta, sve do kasne jeseni 1998. godine proveli napolju.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Ta sela koja pominjete, na osnovu vašeg iskustva na Kosovu, da li vam je poznat etnički sastav stanovnika tih sela?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, većina tih sela su bila naseljena kosovskim Albancima. Glavna srpska sela su bila mesta kao što je mesto Kijevo, a to je srpsko uporište u centralnom Kosovu, a onda je većina kosovskih Srba bila u većim gradovima, u Prištini, Peći i Đakovici.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste 1998. godine i početkom 1999. godine primetili bilo šta u vezi sa srpskim delovima u tim gradovima ili u vezi sa srpskim selima, da li ste videli slična uništenja i u tim delovima?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ne, većina tih srpskih enklava su bili krajevi gde ljudi, kao što sam ja, nisu mogli da uđu i njih su čuvali lokalne jedinice za odbranu koje su bile organizovane na teritorijalnoj osnovi i to su bili meštani koji su bili naoružani i čuvali su svoju imovinu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vaša izjava pominje to u pasusu 23 i zbog vremena ja ću to da preskočim. Znači, sada gledamo u atlasu stranu 3, mesto ukrštanja 20 i 06, preciznije i to je ono o čemu se radi u pasusu 23. Ja sada želim da pređem na Istok ili na zatvor "Dubrava" i vašu posetu zatvoru. Da li je to mesto bilo bombardovano u jednom trenutku?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, to je tačno, za vreme NATO kampanje.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste vi išli tamo nakon što se završio sukob?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, ja sam otišao tamo početkom juna i kad smo stigli tamo sa još jednim atašekom za odbranu, zatekli smo gomilu dokumenata za koje su neki tvrdili da su naređenja za streljanje. Mi smo to predali relevantnim vlastima zajedno sa ličnim kartama i drugim vrstama isprava koje su očigledno oduzete pojedincima koji su bili unutar glavnog zida, odmah pored glavnog kontrolnog punkta, pored Istoka, odnosno zatvora "Dubrava".

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Dok ste vi bili na dužnosti, da li ste saznali, da li ste naučili da čitate ili da se snalazite na srpskom jeziku, da li ste mogli da čitate ćirilicu?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, pre nego što sam preuzeo tu dužnost, ja sam učio srpski, naučio sam i ćirilicu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I ti dokumenti koja ste videli, da li ste vi lično pregledali neke od njih?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, jesam.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Možete li... Da li ste mogli da vidite čije su to bile isprave, koje su narodnosti bili vlasnici tih isprava?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, oni su pripadali kosovskim Albancima, radilo se o ličnim kartama, a neki od tih dokumenata su bili i nalozi sa streljanje.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine, tokom vaših dužnosti, mislim da ste ranije pomenuli da ste vi pripremali izveštaje ili sažetke da biste obavestili ljude kojima ste vi raportirali. Da li je to tačno?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, sastavio sam, po gruboj proceni oko 70 izveštaja, za oko 70 takvih poseta i te posete su trajale, obilasci od jednog dana do najviše nedelju dana.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste vi bili prisutni, da li ste vi pružali informacije britanskom ambasadoru u tom periodu?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, ja sam vrlo tesno saradivao sa ambasadorom koji je uspostavio veze sa političkim komandnim lancem u Beogradu, kako se situacija pogoršavala tokom 1998. i 1999 godine.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I neki od tih izveštaja koje je možda potpisivao ambasador njenog veličanstva, gospodin Done-li, da li ste vi učestvovali u tome ili da li su vam bili poznati sadržaji nekih od tih dokumenata?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude, ja sam davao većinu vojnih informacija zato što sam dugo bio na Kosovu, tako da sam mogao da dam svoj doprinos izveštaju što se tiče vojnih i geografskih aspekata.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Časni Sude, želim brzo svedoku da pokažem sedam dokumenata izloženih u paragrafu 27. Da bismo izbegli zbrku, ja ću da ih obrađujem jedan po jedan. Prvi dokument, pukovniče Krosland, nosi datum 11. i 12. maj. Možda poslužitelj može da podeli taj dokument stranama. Da li vi imate kopiju tog dokumenta ili vam je potrebna kopija?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, ja imam svoju kopiju tog dokumenta.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Sačekaćemo da i sudije dobiju kopije. Referent za predmet treba da složi dokumenta onako kako ćemo da ih koristimo. U međuvremenu ćemo da pogledamo prvi dokument. Gospodine, možete li da nam ukratko kažete nešto o prvom dokumentu? To je dokument R0118465, radi se o poverljivom dokumentu. To je britanski vojni izveštaj iz Beograda.

SUDIJA MEJ: Prvo želim da mi dobijemo te dokumente.

TUŽILAC RAJNEFELD: U redu, izvinjavam se.

SUDIJA MEJ: Jako bi nam pomoglo ako bismo ubuduće te dokumente dobili zajedno sve, tako da bismo lakše mogli da ih koristimo. Koliko danas možemo da pokrijemo? Ne želimo da gubimo vreme na to. Mi sada dobijamo treći dokument. K2490...

TUŽILAC RAJNEFELD: Ima sedam takvih dokumenata, ukupno nekih 15 ili 20 strana.

SUDIJA MEJ: Kažite nam onda od kog dokumenta treba da počnemo.

TUŽILAC RAJNEFELD: Idemo hronološkim redom ili bar redosledom kojim su pisani. Prvi je od 11. i 12. maja 1998. godine, to vidite ovde i to je izveštaj o situaciji. Da li časni Sud ima kopiju tih dokumenata?

SUDIJA MEJ: 2490. Molim da se tome da dokazni broj.

sekretar: To će da bude dokazni predmet Tužilaštva 254.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Ovaj dokument, vama je poznato da ste vi, u stvari, bili izvor većine informacija?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude, ja sam pisao taj dokument i većinu ostalih i oni su pisani u vrlo jednostavnom formatu. Na vrhu je naslov, kome je upućen, dan i datum, onda se daje rezime ključnih događaja i onda se detaljnije obrađuju razni krajevi gde smo mi bili i svrha dokumenta je bila da se ljudi upoznaju sa situacijom koja je vladala u to vreme.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U prvom dokumentu vi pominjete situaciju u Ponoševcu (Ponoshec)?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, to je Ponoševac, to je na zapadnom rubu, između Đakovice i Dečana. To je bio kraj gde je vladala velika napetost. Graniči se sa Albanijom i bio je, prema tome, od primarnog interesa za srpske snage bezbednosti.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Pasus broj 2, možete li tu nešto da kažete u vezi sela južno od Ponoševca? Kako su ona izgledala i šta se tamo događalo?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Većina tih sela, od Đakovice do Ponoševca i prema Dečanima su bila teško oštećena. Većina civilnog stanovništva je već bila otišla i tu su patrolirali elementi JSO i PJP i ja sam smatrao da oni to rade na prilično grub način, pucali su na stoku koja je slučajno još bila živa i razarali su ili do kraja uništavali u krajevima gde su se nalazila imanja civilnog stanovništva koje je odatle otišlo.

TUŽILAC RAJNEFELD: U redu, ovaj dokument je dobio broj, sada gledam sledeći broj, to je dokument od 28. maja 1998. godine

sekretar: Da, to je dokument Tužilaštva 255.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Ovo je dokument od četiri strane, da li svi imaju taj dokument? Vrlo brzo, u sažetku pasusa 1, na strani 1, vi pominjete da ste videli sela severno od Dečana. Možete li nešto o tome da nam kažete?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, ta sela su na glavnom putu koji ide na zapad preko Đakovice sve do Peći i posebno u predelu sela Gornji Streoc (Strelc i Eperm), Prilep i Rznić, o kojima smo već govorili. Ovim selima je naneta teška šteta. Većina stanovništva je bila suviše uplašena da se pojavi ili su već otišli iz tog kraja i otišli ka Juniku, zapadno od ovog kraja.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Idemo na sledeću stranu ovog dokaznog predmeta. Pod brojem 2, naslov "Ograničavanje kretanja". Da li ste vi pokušali da uđete u selo Žrže (Xerxe)?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Jesmo, međutim, nisu nam to dozvolili. Žrže je jedan zaseok, odmah severnozapadno, izvinjavam se, jugozapadno od Đakovice i tamo se nalazio jedan kontrolni punkt, koji je, mislim, pripadao vojsci i MUP-u.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Paragraf 3. Jeste li vi izneli neka zapažanja o selu Kijevo?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da. To je selo usred područja Drenice, južno i tokom celog tog perioda, 1998. godine i 1999. godine bilo je uporište srpskih snaga, koje su čuvale jedinice MUP-a i PJP-a i to je ostalo u srpskim rukama tokom 1998. godine i 1999. godine.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Pri dnu ove strane, pod brojem 4, stoji naslov "Spaljivanje kuća u selima severno od Dečana", a zatim na strani 3, vi iznosite neke opservacije. Koje su to opservacije?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Pa, u osnovi, u tom području na putu je bilo veoma malo vozila osim naših i većina sela u delu Ljubenić (Lubeniq) i Gornji Streoci su bila teško oštećena. Stanovnici ovih sela su ili bili već napustili ova sela ili su se krili u strahu od odmazde. I celo to područje izgledalo je napušteno, osim kontrolnih punktova za vozila, ili onoga što smo mi zvali kontrolni punktovi za vozila MUP-a i PJP-a, koji su bili raspoređeni duž celog tog regiona, u pokušaju da drže zapadnu granicu samog puta.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Paragraf broj 5.

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Tu se govori o području južno od sela Klina (Kline). To je centralno Kosovo. Pominje se selo Dolovo (Dollove) i dole sve prema Rakovini (Rakovine). To je ponovo tranzitni pravac za srpske snage bezbednosti. Ta sela gledaju na taj pravac i zato je na njih pucano i, kao što sam već rekao u ovom izveštaju, tokom tog celog dana, u tim selima goreli su veliki požari. To je bila, u manjoj ili većoj meri, svakodnevna pojava tokom cele 1998. i 1999. godine.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Paragraf 6. Jeste li videli helikoptere u napadu?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ne, časni Sude. Bilo je raznih izveštaja o upotrebi helikoptera. Mi smo videli jedan "Hind" (Hind), to je posebno agresivni helikopter za napad kako leti u području Kosovske Mitrovice (Mitrovice), krajem 1998. godine. Međutim, osim toga nismo videli nikakvu značajnu helikoptersku aktivnost, prvenstveno zbog toga što Vojska Jugoslavije nema mnogo helikoptera.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Već ste rekli da ste videli da se vozila prebojavaju raznim bojama. U paragrafu 9 ste pomenuli prebojavanje vozila, je li to tačno? O tome ste već svedočili?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, to je tačno. To je bila opšta slika u svim zajedničkim mešovitim poligonima ili garnizonima, kao i u unutrašnjosti i ta su vozila bila korišćena u operacijama.

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni Sude, upravo sam obavešten da su ovi dokumenti kojima se sada bavimo bili referentni broj Tužilaštva 2490, upravo smo obradili broj 2491, a u ostatku imate brojeve od 2493 do 2496.

SUDIJA KVON: Pukovniče Krosland, u ovom istom dokumentu, broj 10, možete li da razjasnite značenje fraze "MUP takođe zateže zavrtanj"?

SVEDOK KROSLAND: Radi se o jednoj engleskoj frazi koja je ovde pogrešno otkucana, frazi koja znači pojačavanje pritiska.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A šta ste mislili da kažete tom frazom, oni su pojačavali pritisak? Na koga? Na šta?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Pa, činilo se da su akcije srpskih snaga bezbednosti imale za cilj pokušaj da se u potpunosti dislocira sav život iz sela, spaljivanjem žita i useva, stogova sena, uništavanjem zimske hrane za stoku, klanjem životinja na koje su

nailazili, poput konja i krava i bezobzirnim razaranjem privatnih kuća i pljačkanjem i uništavanjem poslovnih prostora koji su bili korisni ili nisu bili korisni srpskim snagama bezbednosti.

TUŽILAC RAJNEFELD: Hvala, idemo na sledeći izveštaj o situaciji od 30. jula. Molim sekretara da nam da broj.

sekretar: To će da bude dokazni broj Tužilaštva 256.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala. Vrlo brzo, strana broj 1, vi pominjete da ste sreli jednu borbenu snagu SAJ, PJP i VJ u smeru Mališeva. Šta to znači?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Mi smo došli sa južne strane kroz Mališevo koje je u julu bilo sedište štaba OVK-a ili jedan od njihovih štabova i tada smo naišli na tu borbenu grupu kojom je komandovao SAJ, ali su tamo bili i elementi Vojske Jugoslavije sa tenkovima, drugi elementi JSO i PJP-a i jedni i drugi kod Kijeva i Lapušnika. Naišli smo na dve borbene grupe spremne da napadnu dole prema Mališevu. Taj napad su oni kasnije toga dana i izveli, uključujući i jedno od njihovih vozila koje je minirano južno od Lapušnika.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Na sledećoj stranici, pod brojevima 3, 4 i 5 koji su napisani rečima, a ne ciframa, vi iznosite neke komentare. Mislim da ste već svedočili o tome što ste videli. Ovo su, znači, samo potkrepljujući dokumenti koje ste napravili u to vreme? Je li to tačno?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. Mi smo napravili sažetak kako bi ljudi mogli da pročitaju taj sažetak i steknu osećaj o tome šta se dešavalo. A onda, ako bismo želeli detalje, mi bismo onda te detalje dodali, kao što vidite, u tim posebnim paragrafima, ali tu se radi o te dve borbene grupe na koje smo naišli u Lapušniku i Kijevu pre početka operacije koja je započela u pravcu Mališeva.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A na sledećoj strani, pod zaglavljem "Bravo", na vrhu strane 3 ovog dokumenta, piše: "Bezobzirno razaranje, svako selo". Tu ponovo opisujete istu metodologiju koju ste danas već opisali u svom iskazu?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da. Ja sam se lično odvezao iz Mališeva neposredno pre nego što sam naišao na srpske snage bezbednosti na glavnom putu. Sve te kuće su bile neoštećene i usevi nisu bili zapaljeni. Prema tome, do ovoga je došlo odmah nakon toga, nakon što su oni napali. I kao što stoji pod naslovom "Čarli", ja sam zatim odveo trojnu grupu ambasadora u to područje i oni su sami videli obim štete nanete nakon napada na područje Mališeva.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala. 7. avgust 1998. godine. Idemo na sledeći dokument, to je izveštaj o situaciji.

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva broj 257.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala. Dakle, ponovo govorimo o incidentu koji se dogodio 5. i 6. avgusta. Vi ste napisali ovaj izveštaj 7. avgusta. Govori se o oblasti Drenice, Junika i Jablanice. Vi tu ponovo govorite o uništenju infrastrukture i useva, poslovnih prostora, istom kao što ste videli i u drugim područjima?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Tako je, časni Sude. To se sve dešavalo sredinom leta. U julu, avgustu i septembru, kada su srpske snage bezbednosti pokušavale ponovo da zauzmu kontrolu nad tim područjem. I činilo se da je njihova taktika bila da pokušavaju da isteraju civilno stanovništvo iz tih područja tako što razaraju njihove kuće i pljačkaju i pale njihove poslovne prostore i sve ono drugo šta može da im bude od koristi.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Na sledećoj stranici, pod brojem 2, stoji, "Civsta". Da li je to civilno stanovništvo?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Šta ste konkretno zabeležili u tom paragrafu?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Tokom tog perioda, juli, avgust i septembar, došlo je do masovnog pokreta interno raseljenih lica, što inače nazivamo "IRL". To je civilno stanovništvo koje je napadnuto i isterano iz svojih domova koje se sklonilo u obližnje šume, ili čak prešlo dole, prema jugu, severno od Suve Reke. Prema tome, u to vreme bilo je mnogo civilnog stanovništva u pokretu koje je jednostavno pokušavalo da izbegne kontakt sa sprkim snagama bezbednosti.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Sledeći izveštaj o situaciji datira iz septembra 1998. godine, a govori o situaciji od 8. i 9. septembra. Ne znam da li to već imate? Imate, hvala. Molim dokazni broj.

sekretar: Dokazni broj Tužilaštva 257.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala. Prvo, na naslovnoj stranici pod brojem 2, pominjete opet "IRL". Da li su to interno raseljena lica koja ste maločas pomenuli?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da. I kao što sam već rekao, to je u oblasti severno od Suve Reke koju su držale srpske snage bezbednosti, u sendviču između Suve Reke i Mališeva, koje su takođe držale srpske snage bezbednosti.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Koliko ste ljudi videli u tom zbegu?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, kao što ovde piše, brojke variraju između 5.000 i 15.000 ljudi, a ponekad bi ta brojka išla i do 30.000, 40.000. Zapravo, bilo je gotovo nemoguće utvrditi njihov tačan broj, jer su ti ljudi živeli pod kišnim kabanicama, plastičnim vrećama, u žbunju, bilo gde gde su se mogli skloniti od sunca i vremenskih elemenata, a radilo se o velikom, velikom broju ljudi koje je bilo teško prebrojati. Međutim, imali

smo informacije da je tom prilikom tamo bila grupa od 5.000 do 15.000 ljudi, a kasnije tokom godine ta je brojka porasla.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U tačkama 3 do 6 na sledećoj strani, vi iznosite neke opservacije o tome kako ste videli uništenje sela. Pod tačkom broj 7, da li ste izneli neku procenu o tome šta te ljude čeka u zimskim mesecima?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. To je pitanje bilo od velikog interesa za Kosovsku verifikacijsku misiju i KDOM (Kosovo Diplomatic Observer Mission). Isto tako, trebalo je koordinirati i civilnu pomoć koja je u to vreme već počela da pristizhe. I, kao što vidite, ovde se pominje jedna gruba brojka od otprilike 171.000 civila, ali kao što sam već rekao, teško je precizno proceniti tu situaciju. Pokušaj UNHCR-a i drugih nevladinih organizacija da se dopremi pomoć bio je samo pokušaj da se spreči katastrofa u predstojećim zimskim mesecima, jer seljani, kojima su kuće uništene, a usevi spaljeni, nisu više imali hrane.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Idemo na sledeći izveštaj o situaciji, od 3. oktobra 1998. godine.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Želeo bih da upozorim na grešku u numeraciji.

SUDIJA MEJ: Da, izgleda da imamo problem sa numeracijom.

SUDIJA KVON: Mislim da je ovaj prethodni dokument trebalo da nosi broj 258, a novi bi trebalo da bude 259, po mom mišljenju.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala. Ako mogu sada da pređem na 3. oktobar 1998. godine. Da li je to sada 259 ili 260? 259. Hvala. Gospodine, govorili ste o sastanku od 3. oktobra na kome ste, između ostalih, sreli Dimitrijevića. Recite nam da li ovaj dokument predstavlja belešku koju ste vi u to vreme napravili o razgovoru sa Dimitrijevićem, ili je to sažetak tog razgovora?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, to je detaljan sažetak razgovora sa generalom Dimitrijevićem. On je sasvim očito želeo sebe i Generalštab da razdvoji od onoga šta se dešavalo pod komandom generala Pavkovića na terenu na Kosovu. I isto tako, želeo je sebe da distancira od komandnog lanca koji je išao od Miloševića do generala Pavkovića. Mislim da o tome imamo dosta detalja.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da, nećemo se na tome zadržavati. Ali u osnovi, to je, znači, beleška koju ste vi napravili odmah nakon tog sastanka 3. oktobra?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da. Isto tako, tu sam uneo opservacije mog ambasadora koji je u to vreme počeo da shvata da situacija postaje veoma zabrinjavajuća.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Ako se ne varam, vi ste rekli da je ambasador bio prisutan na tom sastanku?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD: I, konačno, barem se nadam da je to konačno, 6. novembar 1998. godine. To je opet izveštaj o situaciji, treba mi broj Hoće li to da bude broj 261?

sekretar: To će da bude dokazni predmet Tužilaštva broj 260.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: 260. Hvala. Paragraf 2. Vi ste želeli da se još jednom sastanete sa generalom Dimitrijevićem 5. novembra, da li je to tačno?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, to je bio međusobni zahtev. I general Dimitrijević i ja želeli smo da se sastanemo i razgovaramo o situaciji koja se rapidno pogoršavala. Detalji tog sastanka sadržani su u ovom izveštaju.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu, želim da vam skrenem pažnju na paragraf 5. Ranije sam vas pitao o vašim razgovorima i mislim da sam možda greškom pomenuo razgovor od 3. oktobra,

sada vidim da sam, u stvari, želeo da vas pitam o razgovoru od 5. novembra. Paragraf 5. Da li ste u razgovoru 5. novembra takođe govorili i o letnjoj ofanzivi?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. General Dimitrijević je sasvim jasno rekao da je Vojska Jugoslavije, po njegovom mišljenju, prekoračila svoje zakonom propisane dužnosti i prava tokom te letnje ofanzive. On je još rekao da je VJ morala da se umeša da bi spasila ono što MUP nije mogao taktički da obavi. I mislim da je to sasvim korektan komentar. Isto tako, on je rekao, u paragrafu 4, da je general Pavković, komandant Treće armije, vrlo verovatno postupao bez dozvole Generalštaba, što znači da je došlo do daljih propusta i da komandni lanac nije više išao normalnom procedurom već mimo Vrhovnog saveta odbrane ili onoga što bi se zvalo Vrhovni savet odbrane, direktno do generala Pavkovića u Prištini\Nišu.

SUDIJA KVON: U paragrafu 5, šta znači skraćenica "DA"? Komentar: "Vojsku Jugoslavije budno prati DA."

SVEDOK KROSLAND: To znači vojni ataše.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste to bili vi ili neko drugi?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Tu se misli na mene. Vidim tu još jednu grešku. Tu se pominju MRS, to su u stvari MRLS (Multi-Rocket Launcher System). To su raketni sistemi od 122 milimetara koji imaju veliku razornu moć.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I to je vojni izraz za...

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, imate pravo, radi se o raketnom bacaču.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala što ste to razjasnili. I još jedno pitanje. Možda sam vas naveo na netačan datum. Možda biste mogli, molim vas, da mi to razjasnite. Ja sam vas pitao da li je u oktobru Ojdanić došao na mesto Perišića? Da li znate da li je

to bio oktobar ili novembar i da li znate tačan datum?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, ja mislim da je to bilo negde u oktobru.

TUŽILAC RAJNEFELD: Hvala. To su bila sva moja pitanja.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Meni je ostalo manje od 20 minuta do završetka radnog vremena danas. Možete li mi, molim vas, reći koliko ću vremena ukupno dobiti za unakrsno ispitivanje ovog svedoka?

SUDIJA MEJ: Pukovniče, vi, znači, možete da se vratite ovde u ponedeljak?

SVEDOK KROSLAND: Da, mogu.

SUDIJA MEJ: Ali želite, takođe, da odete što je moguće ranije?

SVEDOK KROSLAND: Da, to bi bilo dobro, jer imam jedan sastanak u utorak.

SUDIJA MEJ: U redu. Gospodine Miloševiću, mi smo predvideli dva sata za vas i ovog svedoka. Prema tome, znači 20 minuta, pola sata danas i još sat i po u ponedeljak ujutro.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro, ali druga strana je imala preko dva sata. Prvo preko sat i po, a sada 35 minuta.

SUDIJA MEJ: Ne, mislim da ste to pogrešno izračunali. To je bilo sat, a za drugi deo ne znam. Ali da nastavimo. Da vidimo kako ćemo da nastavimo. Svedok može da se vrati u ponedeljak ujutro, ali mora ranije da ode.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, recite mi da li je Jugoslavija u periodu kad ste vi bili vojni ataše bila suočena sa ozbiljnim problemom albanskog terorizma na Kosovu i Metohiji ili, kako vi kažete u svojoj izjavi, da li je postojao inherentan problem sa terorizmom? Da ili ne?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Gospodine Miloševiću, vi veoma dobro znate ko sam ja i odakle dolazim. Ja sam bio profesionalni vojnik 35 godina, služio sam širom sveta i bio suočen sa raznim terorističkim pretnjama. Neosporno je postojala opasnost od terorizma Oslobođilačke vojske Kosova za državu Jugoslaviju. U razgovorima sa vašim osobljem ja sam veoma jasno stavljao do znanja da ja, kao britanski vojni ataše u vašoj zemlji, priznajem da postoji problem. Međutim, pitanje je, a na to možete da odgovorite samo vi i vaše osoblje, kako ste vi razvijali svoju strategiju. Na to pitanje ja ne mogu da odgovorim. Ja sam samo dao iskaz o tome šta sam ja lično video tokom nekih 70 obilazaka tog područja. Vi ste tamo zauzeli jednu veoma, veoma grubu taktiku prema, mahom, civilnom stanovništvu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ja vas molim da odgovarate na moja pitanja, a pošto ste rekli da ste savete davali Generalštabu Vojske Jugoslavije, nemojte ih davati i meni. Gospodine Krosland, govorite sada o vašem iskustvu. Vi ste pukovnik britanske vojske, je li tako?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Tako je, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste tražili ovde da vam se zaštiti lik, iskrivljuje, da se ne vidi kako vi izgledate na ovom suđenju. Izjavljujete da je oktobra 1998. godine došlo do prve indicije da je OVK faktor od vojnog značaja, je li tako?

SUDIJA MEJ: Na to pitanje ne morate da odgovorite.

SVEDOK KROSLAND: Hvala, časni Sude. Izvinite, možete li da ponovite odakle to čitate?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Iz vaše izjave, gospodine Krosland, na strani 2. U stvari, strana 2 je prva strana, jer je prva strana naslovna, tako da je to na strani 2.

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Koji paragraf?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U paragrafu 4 govorite o tome.

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Izvinite, koji...

SUDIJA MEJ: Mislim da on gleda vašu prvu izjavu iz maja 1999. godine. Optuženi verovatno nema numerisanu izjavu, mislim da je to paragraf 4.

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da. Gospodine Miloševiću, mislim da je to bio korektan komentar. Ja sam tada razgovarao sa generalom Dimitrijevićem i čini mi se, takođe, sa generalom Perišićem o mogućem razvoju situacije na Kosovu i Metohiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da OVK predstavlja faktor od vojnog značaja, je li tako? Šta ste pod tim "faktor od vojnog značaja" vi, kao stručnjak, podrazumevali?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Iz mog iskustva u drugim situacijama u borbi protiv terorizma, teroristička organizacija obično počne da raste, a kao što znate, ovde se nije radilo o počecima Oslobođilačke vojske Kosova, već je moguće da je to bilo prvi put da je ona viđena u području Drenice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste, sudeći po ovome šta ste upravo rekli, bili upoznati sa činjenicom da OVK premešta ljude i materijal iz Albanije na centralno Kosovo, je li tako?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Bilo je indicija da se to dešava, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li, kad kažete "ljudi", mislite na teroriste, borce?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Gospodine Miloševiću, kad sam razgovarao sa ljudima iz Generalštaba, sa generalom Dimitrijevićem, mislim da je na obaveštajnom planu bilo sasvim jasno iz vaših obaveštajnih podataka, koji su meni prezentirani u vidu mape, da se razni elementi Oslobođilačke vojske Kosova, i oni koji nose uniforme, a reč "uniforma" upotrebljavam u veoma širokom značenju, kao i civili koji su njima pomagali, bave učestvovanjem u prebacivanju oružja i municije preko albanske granice. To su bili podaci obaveštajne službe Vojske Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a vi kažete u vašoj izjavi da su to činjenice, ne samo obaveštajni podaci, je li tako ili ne?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, gospodine Miloševiću, to su činjenice koje je meni dala obaveštajna služba Vojske Jugoslavije, general Krga, s druge strane, general Milovanović, koji je radio direktno za generala Dimitrijevića i generala Perišića. Prema tome, tu se radilo o podacima srpske obaveštajne službe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, vi ste, nadam se i sami donosili zaključke o čemu se radi. Da li ste ikada utvrdili broj ljudi koji se u tom periodu, dakle krajem 1997. godine, 1998. i 1999. godine, broj ljudi, boraca, znači terorista, ubacio iz Albanije na Kosovo?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ne, u to vreme su, čini mi se vaši obaveštajni podaci bili veoma ograničeni, jer su to Albanci radili i u uniformi i u civilnoj odeći, zato je bilo veoma teško da se odredi tačan broj za takvu vrstu aktivnosti koja se odigravala u pograničnom području, koje je, vi to veoma dobro znate, istorijski gledano, bilo područje gde je bilo dosta krijumčarenja i šverca. Verovatno se u svemu tome mogu tražiti začeci aktivnosti Oslobođilačke vojske Kosova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi kažete da su naši obaveštajni podaci bili vrlo limitirani, a da li znate o tom ubaci-

vanju opreme i obučениh boraca iz vaših obaveštajnih podataka, gospodine Krosland?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Kao što sam već rekao, gospodine Miloševiću, prve indicije su došle iz vaših obaveštajnih izvora. Tek kad sam početkom 1998. godine otišao tamo i nakon što sam lično video na terenu i razgovarao sa raznim ljudima na Kosovu, tek onda je postalo jasno da se radi o počecima formiranja jednog pokreta. Međutim, reći da se radilo o nečem većem od jednog pokreta u začetku, mislim da bi to bilo teško.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste čuli za kampove za obuku u Albaniji?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, general Dimitrijević je o tome razgovarao sa mnom i ja sam te informacije prosledio svojim vlastima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste čuli za kampove za obuku, na primer, u Švajcarskoj (Switzerland) ili nekim drugim zapadnim zemljama u to vreme?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Bilo je indicija da dijaspora, kako se to zove, pomaže i podržava namere kosovskih Albanaca. Ali u tom periodu, ja lično nisam bio svestan snage ili potencijalne snage albanske podrške koja je dolazila izvan Kosova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste čuli za ubacivanje stranih terorista, terorista Al Kaide (Al-Qaeda) u to vreme, da li ste imali ikakvih informaciju o tome?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Ne, gospodine Miloševiću, koliko mi je poznato, a ja sam lično video jednog potencijalnog teroristu sa Bliskog Istoka u Mališevu, u julu, kada me je zadržala OVK, ali nikada nisam imao nikakve dokaze o aktivnostima Al Kaide ili bilo koga drugog.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li vi tvrdite sada ovde da vaša služba, mislim na britansku obaveštajnu službu, ništa

nije znala o aktivnostima tih organizacija na Balkanu i u Albaniji i na Kosovu u to vreme kad ste vi bili tamo?

SUDIJA MEJ: Svedok je odgovorio na to pitanje. Pređite na sledeće pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Govorite o materijalima koji su unošeni iz Albanije na Kosovo. Da li imate neku precizniju predstavu o kakvim se materijalima radilo i u pogledu vrste i u pogledu kvaniteta?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: U početku OVK ili UČK, kako god želite da ih zovete, nisu bili dobro opremljeni. Krajem 1998. godine, postalo je sasvim jasno da su uspeali da unesu mnogo modernije lako naoružanje, uključujući i nove puške i poluatomske puške, kao i manje količine protivoklopnih granata, kao i bolje uniforme. Ja kažem da je to bilo negde u oktobru 1998. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi ste sa Ešdaunom bili u poseti Kosovu, a Ešdaun je bio i s druge strane, na albanskoj granici i u Albaniji i na Kosovu, i ovde, u ovoj sudnici je govorio o oružju i o prisustvu tih formacija na drugoj strani granice, tako da pretpostavljam da ste vi s njim to komentarisali, a da ste imali i svoje informacije. Kakve su vaše predstave o obimu ubacivanja oružja i ljudi iz Albanije preko državne granice Jugoslavije?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Najpre, informacije o raznim promenama u OVK su postale jasnije tokom leta i jeseni 1998. godine i kao što sam već rekao, bilo nam je jasno, pošto smo viđali OVK prilikom našeg obilaženja Kosova i Metohije, da su oni postali bolje opremljeni i bolje naoružani. Ali lord Ešdaun treba da odgovori na to pitanje. Ja ne mogu da odgovorim na pitanje koje je upućeno njemu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se može reći da ste kao vojni ataše Britanije (Great Britain) bili upoznati sa jačanjem vojne moći jedne organizacije koja se tada nazivala UČK, a čija je delat-

nost podrazumevala krijumčarenje oružja, međunarodni šverc i terorističku obuku njenih pripadnika na području Albanije? Da li se može reći da ste bili upoznati s tim?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Gospodine Miloševiću, kao što sam već rekao, tokom te 1998. godine, postalo je jasnije da mnogo opreme i ljudstva dolazi preko albanske granice, kao i preko makedonske granice najverovatnije. Kao što znate, vrlo je teško na tom terenu držati stražu i kao što je poznato, to je istorijski pravac šverca i krijumčarenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li ste o tim svojim saznanjima i informacijama koje ste dobijali obavestavali svoju Vladu? Ja vidim ovde niz izveštaja o situaciji koje ste podnosili svom štabu. Da li ste u te izveštaje unosili i informacije o ubacivanju tih inostranih boraca, oružja, kao i o dinamici ulaska ljudstva i naoružanja, vrsti i kvalitetu naoružanja i tako dalje i tako dalje?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, gospodine Miloševiću, u tim izveštajima o situaciji kroz koje smo jutros prošli, ja sam izneo da sam, čini mi se 28. jula uhapšen kad sam išao severno iz Orahovca prema Mališevu i odveden prvi put, od ukupno pet puta, od strane OVK u taj kraj gde se nalazio njihov štab. I napravio sam detaljan izveštaj u kome stoji da je bilo oko 150 muškaraca, kao i nekoliko žena u različitim uniformama sa različitim oružjem. I taj izveštaj je vrlo jasno predodčen generalu Dimitrijeviću i generalu Perišiću, kad sam se vratio u Beograd. I rekao sam, a mislim da sam to rekao i u jednom od mojih izveštaja, da bi odlučna akcija tada možda mogla da reši taj problem. Međutim, do toga nije došlo, kao što je vama odlično poznato. Tako da sam ja, sa moje tačke gledišta, izbalansirano izveštavao o onome šta se dešavalo na obe strane na terenu, koristeći svoje bogato iskustvo u pokušaju da utvrdim gde će možda ta situacija da odvede. Na žalost, problem je bio da su vaše snage bezbednosti koristile vrlo grubu taktiku koja, kao što vam je sigurno jasno, ne može da veže civilno stanovništvo ni da ostane u tom kraju ni da ga spreči da eventualno protiv vas upotrebi oružje. Bojim se da ja ne mogu da odgovorim na to pitanje. Na to pitanje mora da vam odgovori vaše vojno

osoblje i osoblje Ministarstva unutrašnjih poslova koji su komandovali operacijama na Kosovu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali molim vas da vaši odgovori budu kraći. Na strani 2, pasus 4, tvrdite da su Srbi, kako vi kažete, problem KLA (OVK) sagledavali kao protivustavnu aktivnost i to ujedno smatrali dejstvom albanske mafije. Da li vi smatrate, sa stanovišta pravila koja važe u vašoj zemlji i širom sveta, da je to tačno da se zaista radilo o protivustavnim aktivnostima?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Da, gospodine Miloševiću, definitivno su postojali elementi toga, kao i šverca mafije koja se nalazila u predelu albanske granice. Međutim, ovde se radi o tome kako su vaše snage bezbednosti rešavale taj problem i već sam izneo šta su oni radili i način na koji su to radili tokom 1998. i 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta znači to "činili na način na koji su činili", da li je to ona uobičajena konstatacija da se radilo o prekomernoj upotrebi sile? Je l' to tvrdite?

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Gospodine Miloševiću, ja mislim da je jasno na osnovu mog današnjeg iskaza pred ovim Sudom da je, a na osnovu velikog broja mojih poseta Kosovu tokom 1998. i 1999. godine, jasno da je bilo bezobzirnog uništavanja i grubog delovanja, što pokazuju mnogi dokazi koje sam priložio, a što ne osporava ni Vojska Jugoslavije ni osoblje iz Ministarstva odbrane, niti pripadnici međunarodne zajednice koji su radili u Kosovskoj verifikacionoj misiji, ni druge nevladine organizacije koje su radile na Kosovu krajem 1998. i 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto vi ovde navodite i veoma ozbiljne stvari za koje tvrdite da su se događale i u vreme koje se poklapa sa prisustvom Kosovske verifikacione misije koja je imala 1.300 ljudi, kako objašnjavate da tako teški događaji nisu sadržani u izveštajima Verifikacione misije od oktobra 1998. godine?

SUDIJA MEJ: To nema veze sa ovim svedokom. Vi o tome morate

da pitate misiju. Svedok može da svedoči samo o onome šta je on lično video i čuo. On je rekao nešto o tome. On je svoje svedočenje dao. Ako osporavate elemente njegovog svedočenja, onda to treba da mu predočite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Naravno da osporavam, jer dosad nisam čuo ni jednu ovako iskrivljenu verziju. A Verifikaciona misija...

SUDIJA MEJ: Vi niste ovde da komentarišete, već da postavljate pitanje. Pukovniče, čuli ste šta je optuženi rekao, da je vaše svedočenje iskrivljeno. Da li ste nam rekli istinu ili ne?

SVEDOK KROSLAND: Časni Sude, ja sam vam rekao istinu. To je zapisano u nekoliko izveštaja i to je potkrepljeno fotografskim i drugim dokazima, a drugi vojni atašei koji su tada bili na terenu, sa mnom takođe, mogu da upotpune to i da dokažu da se radi o istini. Međutim, bez obzira koliko to nije popularno kod gospodina Miloševića, ja sam takođe, po povratku u Beograd, provodio dosta vremena u direktnoj komunikaciji sa Generalštabom Vojske Jugoslavije i bio sam savršeno otvoren sa njima u vezi onoga šta sam uradio. Isto tako sam, kao što sam već jutros rekao, pomagao kad je bio ubijen jedan vojnik VJ, a šest vojnika teško ranjeno, zajedno sa generalom Lazarevićem, a to je i zapisano u jednoj izjavi koja se nalazi kao deo nekog drugog dokumenta. Tako da, s moje tačke gledišta, verujem da sam dao jedno izbalansirano mišljenje i pokušao da gledam na situaciju sa obe strane i dam savete prema potrebi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U redu, gospodine Krosland. Ako mislite da ste dali izbalansirano mišljenje, kako to da ovde imate ovih nekoliko svojih izveštaja izabranih na taj način da se nigde ne vidi ni struktura, ni obim, ni dinamika, ni intenzitet zločina koje je vršila OVK, a o kojima izveštavate u svim ovim izveštajima koje ste ovde podneli kao dokaz? Da li ste i to mišljenje negde prezentirali takođe? Odgovorite mi sa da ili ne, jer imam samo dva sata.

SVEDOK KROSLAND – ODGOVOR: Gospodine Miloševiću, uz

dužno poštovanje, ja ne mogu sa da ili ne da odgovorim na tako komplikovano pitanje, jer to bi onda dalo jednu sliku koja ne bi, u stvari, odražavala istinu. Vi me pitate o OVK. Ja sam vas već obavestio da sam prosleđivao informacije. Izveštaje koji su jutros prezentirani, nisam ja izabrao. Ti izveštaji predstavljaju opšte stanovište koje je zastupljeno u svih 70, 75 izveštaja koliko ukupno postoji.

SUDIJA MEJ: Sada je vreme da prekinemo raspravu, ali da ne zaboravim, molim vas da mi odgovorite na sledeće pitanje, pukovniče. Povremeno ste govorili o svojim razgovorima sa članovima Generalštaba i o tom odnosu, čini se između vojnog atašea i Generalštaba. Da li je uobičajeno da postoji takav odnos?

SVEDOK KROSLAND: Da, časni Sude. Zbog moje biografije koja vam je dobro poznata, kao i zbog mog velikog iskustva u ovoj oblasti, sasvim je bilo prirodno da pokušam da savetujem zemlju domaćina, jugoslovenski Generalštab u vezi sa nečim što je imalo potencijal da se pretvori u krizno područje i jedan veliki problem. I zbog toga što sam ja u tom smislu bio uvažavan i zato što sam, takođe, zajedno sa mojim ambasadorom razgovarao sa gospodinom Miloševićem u nekoliko navrata o situaciji na Kosovu koja se konstantno pogoršavala. Ja mislim da je to sve bio način na koji odrasle, odgovorne osobe obavljaju posao.

SUDIJA MEJ: Rasprava se prekida. Pukovniče, molim vas da se vratite u ponedeljak u 9.00.